

Aug 880

-1,5-

DISPUTATIO
PHILOSOPHICA

DE

ANIMA IN GENERE,
CUM ADDITAMENTO

EX 8. LIB. PHYSIC.

QUAM

In Catholico, & Celebri

S. SALVATORIS
LYCEO AUGUSTANO

PRÆSIDE

P. ANTONIO
WAGGIN

Societatis IESU, Philosophiæ

Professore Ordinario

Publicè defendendam suscepit

Ornatiss. & Doctiss. Dominus

FRANCISCUS ULMAN

EBERFINGENSIS BOJUS,

Metaphysicæ, & Theol. Moral. Stud.

Mense Majo

Anno M. DC. LXXIX.

Cum facultate Superiorum.

Augustæ Vindel. Typis Simonis Ulschneider.

ILLUSTRI AC GENEROSO
DOMINO, DOMINO
CASPARO
SCHMID

L.B. AB ET IN HASLE,
PYRENBACH, PRUNDOBL,
Neudau & Schonbrun &c.

Serenissimi Electoris Bavariæ
CANCELLARIO
INTIMO
SUPREMO FEUDORUM
PRÆPOSITO,

Nec non
PRÆFECTO
IN AIBLING &c.

Domino Domino suo Gratoso.

S Citè olim Plutarchus, eruditæ Philosophiæ
decus eximium, novos in Principum solis so-
les observasse fertur; Sol quippè Cælo præsi-
det; Optimates terræ; & quemadmodum il-
le semper quidem illustris, tamen quò subli-
miorem

1949.1295

miorem horizontis conscendit plagam, eò maiori luminis copià, sui mortalibus indulget usum; ita Nostratis Mundi Primates, honoribus, & clarà cum laude notitià præditi, quò celsiori eminent Dignitatum fastigio, eò munificentiae radios, non tam in proprii splendoris augmentum, quàm publicam omnium utilitatem, diffundunt uberius. Eaque propter & Persis hæc consuetudo sollennis erat, ut opibus, & dignitate florentium in devotos sibi Clientes benignitatem cum profusi Solis Liberalitatem componerent. Vnde nec primus temerè, nec solus arroganter; Te inter Electoralis Consilii Arbitros, ceu splendidas Astrorum faces, Phœbum mihi videor intueri, in quo & illustris Scientiarum splendor, & beneficus Virtutum lectissimarum ardor, gratà societate junguntur; cuius fulgoris claritas adeò non percellit, ut eiusdem aspectum illæsà oculorum acie mihi polliceri audacter possim, ac debeam, gnarus videlicet, liberalissimum esse Solis ingenium, neminem, quamvis abiectissimum, à communi lucis beneficio excludere, nisi Cimmeriis se se tenebris spontè involventem. Atque hoc est, quod non modò mihi formidinem, omnemque temeritatis suspicionem absterfit, sed ultrò gestientem impulit, aut mihi, meisque Thesisibus Illustr. ac Generos. D. V. Patrocinium ambirem, quod nulli hætenus non munificum extisisse comperi, nec aliquem deprehendi, quem beneficentiæ Tuæ jubar non affatim recrearet. Meum proindè erit, officiosissimi illius floris, quem à prompto in Solem obsequio Heliotropium appellamus, indolem quàm optimè imitari.

tari. Hic Soli vix orienti, matutinus occurrit, eúmque demissâ capitis inflexione veneratus, quocunque iter intendit, obsequioso flexu comitatur. Idem & ego secutus nitidissimos Novi in Te Solis radios venerabundus suspicio, nunquam profectò feliciore auspicio, maiorique proprii emolumenti cum fœnore cursûs mei lineam directurus, quàm si ad tanti fulgorem sideris vota, & obsequia mea convertam, unde, Philosophicum mare jam emensus, iter prosperum in quietâ continente securus promoveam, tot nominibus Illust. ac Gen. D. V. obstringendum me fassus, quot folia, ceu grati animi Theseras heliotropium ad nutum Solis circumfert.

Illustri, ac Generosæ Domi-
nationi Vestræ

Devotissimus

Franciscus Ulman.

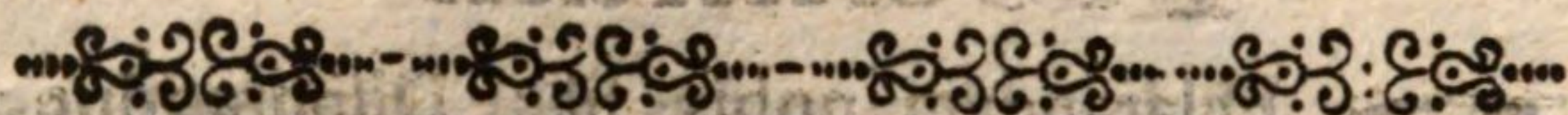
DISPUTATIO PHILOSOPHICA

De animâ in genere cum addita-
mento ex 8. Lib. Physic.

Proœmium

DEclarandam nobis hac Disputatione præcipuè sumpſimus animam in genere, quid nimirum ea, sit & quotuplex. Hæc autem duo sic declaramus, ut & alia his duobus affinia, iisque explicandis necessaria, exponamus. Hinc Disputatio hæc tota in septem omnino Quæstiones extenditur : quarum 1. Exponuntur duæ definitiones animæ, sumptæ ex Aristotele. 2. Traditur conceptus vitæ. 3. Expenditur vulgata animarum in tria genera divisio. 4. Quæritur, utrum potentiæ reipsâ distinguantur ab animâ. 5. Quot in uno aliquo vivente sint animæ. 6. An in vivente, præter animam, detur forma corporeitatis, vel formæ partiales. 7. Denique, an in generatione animalium detur successio animarum. His Quæstionibus addimus assertiones aliquas ex 8. Lib. Phisic. quarum plerasque in Disputatione Philos. de Princip. & caus. corp. natural. mense Augusto Anni superioris editâ, latius sic exposuimus, ut

2
solutiones objectionum, quæ contra fieri possunt, propter angustias chartæ, & temporis, omittimus. Eas, ut hoc loco, discentium bono, repræsentare possemus, assertiones aliquas, objectionibus magis expositas, hîc reponere; eaque alijs, amplioris disputationis gratiâ, augere visum est; iisque deinde solutiones objectionum, quot per libelli modum licebit, subungere.

QUÆSTIO I.

Traditur, & explicatur gemina animæ definitio.

I.

Uàm variæ, falsæque fuerint de animâ, præsertim humanâ, veterum Philosophorum sententiæ, qui scire desiderat, præter Aristotelem l. 1. de animâ, consulat inprimis S. Augustinum lib. 10. de Trinit. c. 7. breviter eas referentē, atque etiam efficacissimè reiicientem: tum & PP. nostros Conimbricenses, id ipsum paulo fusiùs præstantes lib. 2. de animâ q. 1. pænè totâ: nobis hoc loco satis est, de animâ exposuisse sensum Aristotelis. Gemina autem afferri solet definitio animæ in genere ex Aristot. quarum prima conficitur ex his, quæ docet l. 2. de anima c. 1. in hunc modum: Anima est actus primus substantialis corporis naturalis organici,
po-

Traditur, & explicatur gemina animæ definitio. 3
potentiâ vitam habentis: vel, eodem sensu, brevius.
Anima est actus primus corporis organici. Al-
tera animæ definitio sumpta ex ejusdem l. 2. t. 18.
sic habet: Anima est principium vegetandi, sen-
tiendi, locomovendi, & intelligendi, vel, princi-
pium quo vivimus, sentimus, locomovemur, &
intelligimus. Vtraque hæc definitio per breves
quæstiones, & objectionum solutiones explican-
da est.

2. Quæritur itaque 1. quodnam in priore
animæ definitione sit genus; & quæ differentia?
R. Genus contineri illis particulis: actus primus;
in hoc enim genere anima convenit cum alijs for-
mis substantialibus; omnis enim forma substan-
tialis actus primus est: ut partim jam constat ex
ijs, quæ diximus in Disput. Phil. de principijs &
causis q. 3. n. 8. & 9. partim etiam constabit ex
his, quæ modo dicemus. Reliquæ definitionis par-
ticulæ explicant animæ ab alijs formis differen-
tiam; nulla enim alia forma substantialis est,
actus primus corporis organici &c.

3. Quæritur 2. quare anima (idem & de alijs
formis substantialibus quæri potest) dicatur actus
primus? R. Cum Conimb. animam in primis
dici *actum* ad excludendâ materiâ primam (quæ
est pura potentia) & quæcunque non sunt sim-
pliciter actus, ut composita tam naturalia,
quàm artificialia. Dicit deinde *primum*, ad re-
ijciendos actus secundos, ac præcipuè operatio-
nes; nam ut Cornæus in hujus ipsius definitio-

nis explicatione notat, duplex à Philosophis actus considerari solet, alius primus, alius secundus. Actus secundus est ipsa actualis operatio; actus primus verò principium illius actus secundus, five operationis. Est autem actus primus iterum duplex: vel enim est accidentalis, & accidens, ut calor respectu calefactionis; vel est substantialis, ut ignis respectu ejusdem calefactionis ab igne procedentis. Excluditur ergo per tō *primus* primū quidem operatio, quæ quidem etiam quidam actus est; verū non primus, sed secundus: deinde etiam forma, seu potentia accidentalis: quæ licet aliquo modo respectu operationis suæ e. c. calor respectu calefactionis, actus primus sit; comparata tamen cum formā substantiali omnis forma, ac potentia accidentalis actus secundus est; quatenus videlicet supponit actum aliquem priorem se, formam nimirum substantialem, quæ illius principium, & propriè actus primus est; quia non habet in toto suo substantiali alium actum ante se; ac proinde meritò sola in hac definitione intelligitur. Quod quo clariùs exprimerent Conimb. & Suarius, addidēre in definitione tō *substantialis* ac dixere: anima est actus primus substantialis &c. Substantialis inquiunt Conimbr. ad excludendos actus primos accidentarios, ut potentias respectu suorum actuum. Et sic declaratum est genus definitionis animæ; quod reipsā nihil aliud est, quam forma substantialis: nunc & differentiam, quæ reliquis

Traditur, & explicatur gemina animæ definitio. §
liquis ejus definitionis particulis continetur, explicanda est.

4. Quæritur igitur 3. quid intelligatur per corpus naturale organicum, cuius anima actus primus substantialis esse dicitur? R. Rectè intelligi posse alteram partem viventis realiter adæquatè distinctam ab animâ, nempe materiam primam cum organizatione accidentali; quæ organizatio aliud non est, quàm diversitas membrorum, habentium diversam complexionem, temperamentum, figuram, situm, & usum. Ita nominatim, ut cæteros præteream, intelligunt Conimbr. l. 2. de animâ. q. 1. a. 1. ubi rejectis duabus aliis corporis acceptionibus. Dicendum est igitur, inquiunt cum D. Thomâ hoc loco ad tex. 4. (etsi alibi oppositum censuerit) accipi in præsentia corpus pro materiâ primâ, ita ut corpus organicum nihil aliud sit, quam materia prima affecta organis ad functiones vitæ administrandas. Eodem modo rejectis quinque aliis expositionibus exponit Cornæus de animâ disp. 1. q. 1. dub. 8. sicque definitionem ait reddi perspicuam; sensum enim illius hunc esse: anima est actus substantialis materiæ, proximè aptæ & dispositæ ad habendam vitam tum primam, tum secundam. Sive est forma substantialis materiæ ad actiones vitales proximè dispositæ. Intelligit autem per vitam primam, vitam substantialem, sive principium substantiale, & radicale operationum vitalium, id est, animam; per vitâ secundam verò vitam acci-

dentalem, five quamvis operationem vitalem, ut visionem, auditionem, intellectiōem, nutritionem. Quemadmodum c. 5. dub. 2. seipsum explicat. Additur autem: naturalis, ad excludendum corpus mathematicum, hoc est quantitatem; vel artificiale. Quod etsi P. Suar. lib. 1. de anima. c. 2. n. 6. superfluum putet, cum dictum jam fuerit, animam esse actum per modum formæ substantialis; per quod satis constabat, eam non esse actum per modum formæ artificialis, quæ est accidentalis, nec formam corporis mathematici, quod accidentis species est; non negat tamen, per hanc particulam hoc ipsum clariùs significari.

5. Quæritur 4. quid illæ ultimæ definitionis particulæ significet: *potiâ vitam habentis*? R. teste P. Suar. l. c. n. 26. communem expositionem esse, hanc definitionis particulam priori esse synonymam, idemque esse, *corpus habere vitam in potentiâ*, ac, *corpus esse organicum*. Quia, inquit, & omne corpus habens vitam in potentiâ, est organicum, & è converso omne corpus organicum, eo ipso habet vitam in potentiâ: nam ad hoc organizatur, ut sit vitæ capax. Etsi autem hæc particula synonyma sit, non tamen superflua existimanda est; cum id, quod per tō *organici* subobscurè dicitur, clariùs exprimat, videlicet animam ex naturâ, atque essentiâ suâ esse actum talis corporis, quod ex se sit proximè aptum vel ad recipiendam animam (quæ juxta S. Aug. pluribus locis est vita corporis, sicut vita animæ Deus) vel

certè

Traditur, & explicatur gemina animæ definitio. 7
certè ad operationes vitales exercendas. Sed hæc
omnia clariùs elucebunt ex objectionum solutio-
nibus: quibus commodissimè etiam alteram ani-
mæ definitionem explicabimus.

Solvuntur Objectiones.

6. Obijcitur ergo contra traditam definitio-
nem 1. quòd ea etiam conveniat formæ embry-
onis & cadaveris; nam & istæ formæ substantia-
les, atque adeò actus primi substantiales sunt; &
quidem corporis organici; nam utique materia
embryonis paulò ante infusionem animæ jam ha-
bet diversitatem membrorum, habentium diver-
sam complexionem, temperamentum, figuram,
situm, & usum; & materia cadaveris eandem di-
versitatem post excessum animæ aliquamdiu ad-
huc retinet; atqui hoc est esse organicum; ergo.
Resp. negando antec. ad probationem illius re-
spond. formam embryonis non esse actum cor-
poris organici; 1. quia embryo, & cadaver non
habent corpora proximè apta ad operationes vi-
tales, siue constantia partibus situ, fabricâ, &
complexione distinctis, & (quod quidam non
nalè addunt) *ad operationes vitales ordinatis.* 2.
quia istæ formæ non exigunt habere corpus or-
ganicum, sicut anima exigit; potest enim forma
embryonis adesse necdum perfectâ, imò etiam
vix remotissimè inchoatâ organizatione, & for-
ma cadaveris, etiam destructâ organizatione.

7. Ob. 2. Ex nostrâ explicatione corporis orga-

nici sequitur, vivens non esse totum adæquatè substantiale; involuit enim accidentia, corpus constituentia. Respond. negando seq. ad probat. respond. corpus tantum in obliquo dicere accidentia; in recto verò solam materiam. Cum ergo vivens per corpus constituatur solummodo secundum rectum, non verò secundum obliquum, nulla in sui constitutione involvit accidentia.

Ob. 3. anima rationalis verè est anima, etiam extra corpus; & tamen dum est extra corpus, non est actus corporis; ergo non rectè in definitione dicitur anima esse actus corporis. Respond. negando secundum membrum antec. nam anima rationalis, etiam dum est extra corpus, est actus corporis, hoc est, forma apta, & ex naturâ suâ ordinata ad informandam materiam debitâ organizatione instructam, ac præparatam; etsi per aliquod tempus eam non informet.

Ob. 4. contra posteriorem definitionem animæ: quod illa etiam Deo convenire videatur; nam Deus est principium vitæ, & motûs, & ipsius esse nostri; cum juxta S. Paulum Act. 17. v. 27. & 28. *Non longè sit ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, & movemur, & sumus.* Respond. hanc definitionem juxta interpretationem Conimbr. sic intelligendam esse, ut anima dicatur id, quo vivimus, id est, principium vitæ internum; quod Deo respectu rerum viventium minimè competit, Licet enim Deus, inquiunt Conimb.

crea-

Traditur, & explicatur gemina animæ definitio. 9
creatis rebus intimè illabatur, conferens illis esse:
non tamen intrinsecus eas constituit.

9. Ob. 5. Dicta definitio soli animæ rationali convenit; sola enim anima rationalis omnia illa quatuor, quæ hæc definitio requirit, habet. Respond. negando antec. ad prob. R. quatuor illas particulas: *vivimus, sentimus, &c.* non conjunctim, sed per distributionem accipiendas esse: non ita quidem, ut singulæ à singulis disiungantur, quasi dicendum sit, animam esse id, quo vivimus, aut sentimus, &c. Sed ita, ut disiunctio cum copulatione ad partes præcedentes fiat, dicaturque anima esse id, quo vivimus, aut etiam sentimus, aut etiam locomovemur, aut etiam intelligimus. Quo patet, inquiunt Conimb non rectè Simplicium putasse, hanc definitionem soli animæ intellectivæ accommodari posse. Alia, quæ adhuc obijci possent contra definit. animæ, facilè solvi possunt ex q. 3. Disput. nostræ Phil. de Princ. & caus.

QUÆSTIO II.

Traditur Conceptus vitæ.

1. **V**ivere nos ex ipso naturæ lumine notissimum nobis est: *Nihil mihi legis*, inquit S. Augustinus l. 4. de animâ, & ejus origine c. 10. *ut me vivere sciam; (habet enim natura mea, ut hoc nescire non possim)* Et l. 15. de Trin. cap. 12. Nos in hoc prorsus non metuere, inquit, *Ne aliquâ verisimilitudine fortè fallamur; quoniam cer-*

tum est, etiam eum, qui fallitur, vivere; nec in visis hæc habentur, quæ obijciuntur extrinsecus, ut in eo sic fallatur oculus, quemadmodum fallitur, cum in aquâ remus infractus videtur, & navigantibus turres moveri, & alia sexcenta, quæ aliter sunt, quàm videntur, quia nec per oculum carnis hoc cernitur. Intima scientia est, quâ nos vivere scimus, &c. At non perinde scire nos, quid propriè sit vivere, maxima auctorum in hujus rei explicatione discrepantia plus satîs probat. Nequè verò id tantum, quid propriè vita sit, seu quomodo definienda sit, quæritur; sed omninò an definiri (univocè) vita possit, controvertitur. Non vacat hîc singulorum ponere sententias: id tantum breviter indicabimus, quâ tandem ratione omnium commodissimè putemus vitam explicari posse.

2. Dico itaque 1. *Ex conceptibus vitæ, qui communiter pro univocis circumferri solent, ille cæteris præferendus videtur, quo vita in actu 2. sive operatio vitalis definitur, Operatio essentialiter, & perfectè immanens principio suo effectivo.* Hanc vitæ definitionem in cursu suo Philosophico tradidit meus in Theologiâ Professor Colendiss. P. Beatus Amrhn, appellavitque antiquissimam, & communissimam vitæ explicationem; quâ usus sit S. Thomas, & antiquiores ferè omnes cum ipso. Pro declaratione advertendum est, vi hujus definitionis ad operationem vitalem duo requiri: primum est, ut cum principio suo effectivo vel per identitatem (uti fit in Deo) vel certè

per

per respectum aliquem essentialem, atque indispensablem connectatur. Alterum est, ut illa operatio, vel ratione termini, vel ratione modi, quo exercetur, ita specialiter exigat inesse suo principio, ut similis terminus, vel saltem talis modus tendendi reperiri non possit in ullâ aliâ operatione, quæ ab extrinseco, seu non vivente produci possit. Prius ex his duobus prædicatis, seu requisitis, videlicet operationis vitalis cum suo principio connexio, indicatur per τὸ *essentialiter*: alterum verò, videlicet ejusdem operationis perfectio, per τὸ *perfectè* significatur.

3. Hujus conceptus bonitas sic probatur: Ille conceptus vitæ bonus est, qui rationem vitæ, & omnia, quæ cōmuniter ad rationē vitæ requiruntur, sic explicat, ut conveniat omni viventi, & nulli non viventi: atquē allatus vitæ cōceptus est talis; ergo est bonus. Minor, in quâ unâ difficultas est, probatur per mēbra singula: atque ut incipiamus ab ultimo, in solutione objectionū ostendemus, hunc vitæ conceptum nulli non viventi convenire. Quòd autem omni viventi, sive omni operationi vitali conveniat, inductione probatur; nam ut à supremis, & divinis initium faciamus, in primis certum, atque indubitatum est, hunc conceptum operationibus vitalibus, hoc est, intellectibus, ac volitionibus divinis, convenire; nam hæ utique naturæ divinæ (quæ saltem ratione nostrâ est origo, ac principium illarum) insunt essentialiter; cū insint per identitatem, juxta illud

Iud D. Augustini l. 5. de Trin. c. 10. de Deo dicentis: *Vbi est prima, & summa vita, cui non est aliud vivere, & aliud esse, sed idem est esse, & vivere. Et primus ac summus intellectus, cui non est aliud vivere, & aliud intelligere, sed id, quod est intelligere, hoc vivere, hoc esse est unum omnia &c.*

Quòd autem operationes divinae non possint provenire, & quasi advenire Deo ab extrinseco, ex hoc ipso patet, quòd sint reipsa idem cum Ipso.

4. In creatis verò, operationes intellectus & voluntatis, tam Angelorum, quàm hominum, essentialiter etiam, & indispensabiliter ipsis insunt, atque ab extrinseco produci non possunt; nam intelligere, velle, atque etiam sentire, est formaliter aliquid agere; fieri autem nullo modo potest, ut mea actio procedat à principio mihi adæquatè extrinseco; ergo fieri etiam non potest, ut mea intellectio, volitio, sensatio (idem de sensationibus brutorum intelligendum est) procedat ab extrinseco. De nutritione eodem modo sentiendum est; nam etsi ultimus terminus per nutritionem acquisitus, pars videlicet unionis essentialis, vel saltem integralis inter materiam alimenti, & materiam viventis præhabitam, posset forsan ab extrinseco poni per primam generationem; tamen actio, per quam in nutritione ponitur, talis est, ut nunquam possit provenire ab extrinseco; fit enim hæc actio dependenter ab organis, alimentum intrò trahentibus, ibique alterantibus, atq; in oppositas partes pro cuiusque exigentiâ di-

stri-

tribuentibus; cuiusmodi actionem à nullo agente externo experimur.

5. Restat tertium, ut probemus, allatum conceptum, rationem, quidditatémque vitæ, & omnia, quæ communiter ad rationem vitæ requiruntur, rectè per essentialem & perfectam immanentiam explicare: nam in illo consistit formalis ratio vitæ, communiter hoc termino significata, quod ita omnibus, & solis viventibus convenit, ut eo incipiente censeatur hoc ipso etiam vita ipsa incipere, & proficiente proficere, & deficiente deficere: atqui tale quid est perfecta operationis immanentia; ergo in illâ consistit formalis ratio vitæ communiter significata hoc termino. Minor videtur ferè constare ab experientiâ, & communi consensu omnium; asseriturque à S. Thom. 1. p. q. 18. a. 1. in corp. clarissimis verbis dicente: Primò autem dicimus animal vivere, quando incipit ex se motum habere, & tandiu iudicatur animal vivere, quamdiu talis motus in eo apparet: quando verò jam ex se non habet aliquem motum, sed movetur tantum ab alio, tunc dicitur animal mortuum per defectum vitæ. Ex quo patet, quòd illa propriè sunt viventia, quæ se ipsa secundum aliquam speciem motûs movent, sive accipiatur motus propriè, sicut motus dicitur actus imperfecti, id est, existentis in potentiâ: sive motus accipiatur communiter, prout motus dicitur actus perfecti, prout intelligere, & sentire dicitur moveri, ut dicitur

tur in tertio de animâ : ut sic viventia dicantur, quæcunque se agunt ad motum, vel operationem aliquam: ea verò, in quorum naturâ non est, ut se agant ad aliquem motum, vel operationem, viventia dici non possunt, nisi per aliquam similitudinem. Ne autem S. Doctor hic solùm locutus videatur de animalibus, observandum est, eum jam priùs dixisse eodem loco: *Secundùm illud oportet distinguere viventia à non viventibus, secundùm quod animalia dicuntur vivere.* Cùm ergo animalia dicantur vivere secundùm operationem essentialiter, & perfectè immanentem, ut probatum est; secundùm hanc etiam plantæ vivere dicendæ sunt.

6. Ex hoc facilè etiam deducuntur, & explicantur cætera, quæ vel ex communi omnium sensu, vel ratione, & experienciâ ad rationem vitæ, viventiumque requiruntur, ut quòd vivere sit specialis, & pura perfectio, ex suâ formali ratione nullam imperfectionem annexam habens: item quòd inter ipsa viventia, quò magis aliquid, & perfectiùs à seipso movetur, & minùs ab extrinseco, hoc etiam vivat perfectiùs: cur item Deus non autem creatura identificari possit cum suo actu vitali; cæteraque talia, uti fusè ostendit Auctor antea laudatus: nobis autem hæc indicasse satis est. Reliqua per solutionem objectionum magis declarabimus. Priùs tamen

7. Dico 2. *Assignato conceptui vitæ velut explicationis, ac regulæ loco addi posse conceptum*
quen-

quendam disjunctivum, quo vita in actu 2. dicatur esse, operatio intrinseca, per quam vel intentionaliter attingitur objectum, vel dependenter ab appetitu, aut certis organis movetur substantia. Ex hoc conceptu tanquam ex regulâ cognosci potest, cuinam prior ille conceptus vitæ conveniat; quem in finem nonnemo existimat etiam Aristotelem dedisse alteram definitionem animæ per membra disjunctiva. Probatur autem hujus disjunctivi conceptus bonitas, ac sufficientia ab enumeratione, quâ ostenditur convenire omni, & soli viventi. Sed nunc Objectiones solvendæ sunt.

Solvuntur Objectiones.

8. Objicitur itaque 1, sequitur ex nostro conceptu vitæ, Deum non tantum vivere per intellectum, & volitionem suam, sed etiam per æternitatem, immensitatem, & alias perfectiones suas: sequela est contra sensum communem; ergo & id, ex quo ea deducitur. Sequela majoris probatur: Ideo Deus vivit per intellectum, quia intellectio est illi essentialiter & perfecte intrinseca; atqui alias ipsius perfectiones illi æquæ sunt intrinsecæ; ergo æquæ per illas vivit. Respond. Distinguendo sequelam majoris: sequitur Deum vivere etiam per æternitatem &c. in sensu reali, concedo; in sensu formali, nego sequelam majoris: reipsâ utique verissimum est, Deum vivere per omnia prædicata, & perfectiones suas, hoc ipso, quod identificentur cum illo. Et hinc de Deo,

Deo, quæque in Deo sunt, loquens S. Aug. lib. 4. de Trin. c. 1. ait: *Omnia vita sunt, & omnia unum sunt, & magis unum est, & una vita est &c.* In sensu verò formali dicimus, Deum non vivere per immensitatem, æternitatem &c. quia cum Deum concipimus ut immensum, vel æternum non concipimus eum per imaginem, ac speciem prædicatorum creatorum vitalium, sed non vitalium, videlicet ubicationis, durationis; quæ non sunt vitalia.

9. Objic. 2. Potest produci nutritio ab extrinseco, quæ sit omnino similis illi, quâ animal seipsum nutrit; ergo nutritio non est operatio ita essentialiter immanens, ut non possit alia similis illi provenire ab extrinseco; & consequenter non est perfectè (ut quidem nos hanc vocem sumimus) immanens. Antecedens probatur: Si duo equi inter se penetrarentur, posset unus alterius organa movere, & sic eundem per concoctionem, & dispensationem alimenti nutrire: hæc autem nutritio proveniret ab extrinseco; & esset simillima illi, quâ equus seipsum nutriet; ergo potest produci operatio ab extrinseco simillima nutritioni, quâ animal seipsum nutrit. Respond. negando antec. ad probationem Resp. permissio casu, negando secundum membrum Minoris, quòd videlicet talis nutritio esset similis illi, quâ equus seipsum nutrit: dissimilitudo in hoc est, quòd equus, qui ab altero sic nutritur, per hanc nutritionem ab extrinseco proveniente, non

non seipsum moveat, ac determinet, sicut se movere ac determinat per eam, quâ seipsum nutrit; quæ utique est magna diversitas.

10. *Objic. 3.* Nutritio nihil aliud est, quàm actio convertens alimentum in substantiam aliti, sive productio novæ particulæ formæ (si animæ sunt divisibiles) vel saltem novæ unionis continuativæ; atqui talis conversio, ac productio potest fieri ab extrinseco, videlicet à generante (quod enim additum est viventi per nutritionem, id illi dari potuisset statim primò per generationem) ergo nutritio non est perfectè immanens, & consequenter non vitalis. Respond. Distinguendo majorem: Nutritio spectata præcisè in se, abstrahendo ab apparatu organorum, & modo, quo fit, nihil aliud est, quàm talis conversio seu productio, concedo; nutritio spectata etiam cum apparatu organorum, & modo, quo hic & nunc à vivente fit, est solùm talis conversio, seu productio, nego majorem: sic enim spectata non est præcisè quæcunque productio alicujus novæ particulæ; sed est productio eo modo facta, quo modo nulla potest fieri ab extrinseco; & consequenter perfectè immanens, ac vitalis. Idem ferè de generatione viventis dicendum est; nam & hæc, quatenus solùm dicit actionem ultimam transeuntem in subiectum, ac terminum distinctum, quâ formâ novi individui produci-tur, vitalis non est, quatenus verò accipitur pro præviâ præparatione materiæ ad generandum

idoneæ, factam dependenter ab organis, vitalis est. Ex his non erit difficile respondere ad cætera, quæ adhuc solent objici, ut ad motum gravium deorsum, & levium sursum, magnetis ad ferrum, aggenerationem ignis &c.

QUÆSTIO III.

Quot universim sint animæ, seu animarum genera.

I. **N**on hîc quæritur, quot in unoquoque vivente, ex. c. homine, leone, arbore, sint animæ (de hoc enim quæstione seq. videbimus) sed quot universim sint diversæ animæ, seu diversa in hoc universo animarum genera, vel clariùs: an rectè tria communiter assignentur animarum genera? nam tres communiter ab omnibus, teste S. Thoma, 1. p. q. 78. a. 1. assignantur animæ, *scilicet anima vegetabilis, anima sensibilis, & rationalis.* Sive, ut Cornæus & alii paulò explicatiùs, anima vegetativa tantùm, quæ reperitur in plantis, anima vegetativa, & sensitiva tantùm, quæ reperitur in brutis; anima denique simul vegetativa, sensitiva, & intellectiva. Hujus divisionis etiam meminit S. Augustinus lib. 8. de Civit. Dei c. 6. Neque sanè esset, cur contra eam ferè quidquam moveretur, cum sit admodum clara, & adæquata, ut quæ exhaurit totum divisum, cum nulla omnino anima sit, quæ non aliquo istorum trium membrorum contineatur: nisi Aristoteles religiosioribus divisionum ejus examinatori-
bus

Quot universim sint animæ, seu anim. genera. 19
bus scrupulum iniecisset, dum quatuor assigna-
vit gradus animatorum, seu viventium, & quin-
que genera potentiarum. Nam lib. 2. de anima
c. 3. textu 13 cum dixisset, animata differre ab
inanimatis in hoc, quod animata vivunt, inani-
mata non vivunt, quatuor vivendi modos assi-
gnat: quorum primus est, quo dicimus vivere ea,
quæ habent intellectum: secundus est, quo dicimus
vivere ea, quæ habent sensum; tertius est, quo dici-
mus vivere ea, quæ possunt moveri motu progressi-
vo, vel quiescere quiete contrariâ motui progressi-
vo: quartus demum est, quo dicimus vivere ea, quæ
moventur ab intrinseco, motu nutritionis, augmen-
tationis, & diminutionis. Ita Aristoteles loco cit.
à P. Mauro paraphrasticè expositus. Idem eodem
cap. 3. textu 20. & 21. & omnium clarissimè c. 4.
textu 27. quinque assignat potentias; cum enim
hoc ultimo textu dixisset, potentiarum animæ a-
liis quidem inesse omnes, aliis verò quasdam ha-
rum, quibusdam verò unam solam, addidit: Po-
tentias autem diximus, vegetativum, sensitivum,
appetitivum, motivum secundum locum, cogitati-
vum. Cum his duabus divisionibus, quomodo tri-
membris divisio animarum congruat, explican-
dum est.

2. Objici enim potest. Tot sunt genera ani-
marum, quot sunt genera animatorum, animato-
rum autem genera sunt quatuor; ergo quatuor
etiam sunt genera animarum. Minor ex Aristo-
telis modò allato textu 13. lib. 2. de anima con-

stat. Major probatur: Quodlibet divisum animatum habet sibi propriam, ac diversam animam; ergo quot sunt diversa animata, tot etiam sunt diversæ animæ. Antecedent. probatur; quia ad hoc, ut aliquod animatum sit diversum ab altero, debet habere vel diversam ab illo materiam, vel diversam formam, sive animam: atqui materiam non habet diversam ab altero; ergo formam, sive animam. Confirmatur hoc argumentum ex eo, quod locomotivum constituat diversum genus animati à sensitivo non locomotivo; nam pari ratione anima locomotiva videtur debere constituere diversum genus animæ à sensitiva non locomotiva.

2. Tot sunt animæ, quot sunt potentiaæ vitales animæ; atqui potentiaæ vitales animæ quinque sunt, ergo & quinque animæ. Major à nobis negari non potest; quia infra docebimus, potentias identificari cum anima. Minor est Aristotelis textibus paulò antè citatis. Consequentia est legitima. 3. In assignatione animarum vel intelliguntur tria genera, vel tres infimæ species animarum? non tria genera; quia anima rationalis non est genus: non tres infimæ species; quia animæ brutorum, ac plantarum inter se specie differentium, utique & ipsæ differunt specie; ergo anima vegetativa, & sensitiva non sunt species infimæ. 4. Illa divisio non est bona, quæ non fit in membra dividendia à se adæquatè distincta; atqui hæc divisio non fit in membra adæquatè distincta.

Quot universim sint animæ, seu anim. genera: 21
stincta; quia anima sensitiva non distinguitur
adæquatè à vegetativa, cùm eam includat; nec
rationalis ab utraque, cùm includat utramque:
ergo. His tamen non obstantibus

3. Dico 1. *Divisio animæ in tria dicta membra,*
commoda, & adæquata est. Esse adæquatam, facile
inde constat; quia sic exhaurit totum divisum,
ut quidquid est anima, & nihil, quod non est a-
nima, aliquo istorum trium membrorum con-
tineatur. Commodam verò esse cùm hoc ipsum
probat, quòd adæquata est; tum illud, quòd non
nimis multa, & sufficienter inter se opposita mem-
bra habet; denique & illud, quòd non sine ido-
nea ratione facta est. Ratio verò illa redditur à
S. Thoma 1. p. q. 78. a. 1. in cor. hisce verbis:
Diversæ animæ distinguuntur secundùm quod
diversimodè operatio animæ supergreditur ope-
rationem naturæ corporalis &c. Est ergo quæ-
dam operatio animæ, quæ in tantum excedit na-
turam corpoream, quòd neque etiam exercetur
per organum corporale: & talis est operatio a-
nimæ rationalis. Est autem alia operatio animæ
infra istam, quæ quidem fit per organum corpo-
rale, non tamen per aliquam corpoream quali-
tatem: & talis est operatio animæ sensibilis &c.
Infima autem operationum animæ est, quæ fit
per organum corporeum, & virtute corporeæ
qualitatis. Supergreditur tamen operationem
naturæ corporeæ, quia motrices corporum sunt
ab exteriori principio. Hujusmodi autem ope-

rationes sunt à principio intrinseco. Hoc enim commune est omnibus operationibus animæ: & talis est operatio animæ vegetabilis &c. Constituitur nimirum, juxta S. Thomam, numerus animarum ex diverso modo operandi, quo anima supra formas rerum non viventium (quas S. Doctor exprimit nomine naturæ corporeæ) elevatur; qui modus operandi triplex est; Etenim vel anima rerum viventium, inquiunt Conimb. nostri, l. 2. de Anima c. 3. q. 1. a. 1. & tantum præstat formis rerum non viventium, quod harum & functiones, & motus à principio externo, illarum ab interno oriantur; aut ulterius, quod illæ operando utantur objectarum rerum simulacris, seu speciebus, quæ etiam materiales adhuc sint, aliquantulum à materia emergunt; siquidem purioris, & defæcatoris naturæ est similitudo coloris v. g. quàm ipse color; aut denique, quod utantur rerum imaginibus, non jam corpori inhaerentibus; sed prorsus immaterialibus, atque altioris ordinis. Primus modus competit animæ vegetanti; secundus sentienti; tertius intellectiva. Totidem ergo animæ, non plures, paucioresve numerandæ sunt.

4. Dico. 2. *Trimembrem illam animæ divisionem ita commodam esse, ut æquè commodè, & fortasè etiam commodiùs aliter fieri potuisset.* Observavit, ac probavit hoc P. Suarez lib. 1. de animâ. c. 7. n. 7. Potuisset enim, inquit, anima in communi immediatè dividi in vegetantem, &

Quot universim sint animæ, seu anim. genera. 23
cognoscentem; & rursus cognoscens in sentien-
tem, & intelligentem; quia sensus, & intellectus
majorem convenientiam inter se habent, quàm
cum vegetandi facultate. Ita Suarez. Ex quibus
patet, divisionem illam potiùs arbitrariam, quàm
necessariam fuisse. Quod ipsum etiam de qua-
dripartitâ divisione animatorum, seu viventium,
& quinquepartitâ potentiarum dicendum est:
quæ & ipsæ aliter ab Aristotele fieri potuissent;
licet non sinè ratione hoc modo factæ sint: nam
in quadripartitâ divisione animatorum, seu vi-
ventium spectata est separabilitas potentiarum
vitalium quoad subjectum; quæ quia quadruplex
est, quatuor sunt assignata viventia. Quædam e-
nim viventia sunt, ait S. Thomas, in quibus est
tantùm vegetativum, sicut in plantis. Quædam
verò, in quibus cum vegetativo est etiam sensi-
tivum, non tamen motivum secundum locum:
sicut sunt immobilia animalia, ut conchilia. Quæ-
dam verò sunt, quæ supra hoc habent motivum
secundum locum, ut perfectæ animalia, quæ mul-
tis indigent ad suam vitam. Et ideò indigent mo-
tu, ut vitæ necessaria procul posita, quærere pos-
sint. Quædam verò viventia sunt, in quibus
cum his est intellectivum, scilicet in hominibus.
Appetitivum autem non constituit aliquem gra-
dum viventium: quia in quibuscunque est sensus,
est etiam appetitus, ut dicitur in 2. lib. de anima.
Ita clarissimè l. c. S. Thomas.

*§. In divisione verò quinquepartita potentia-
rum*

rum consideratus est diversus modus, quo potentiae tendunt in sua objecta; qui quia quintuplex est, quinque sunt assignatae potentiae. Vel enim potentia aliqua tendit in objectum trahendo illud ad se, vel permittendo quodammodo ad illud trahi se. Si objectum trahit ad se, vel hoc facit physicè illud immutando, atque in viventis substantiam convertendo, & est modus operandi potentiae vegetativae; vel illud tantum secundum quandam ipsius similitudinem, & imaginem ad se trahit; idque alterutro ex duobus modis, videlicet vel recipiendo imaginem illam in aliquo organo corporeo; & est modus operandi potentiae sensitivae; vel in nullo corporeo organo, sed praecise in anima similitudinem recipiendo; & habetur modus operandi potentiae intellectivae. Si vero potentia se quodammodo permittit trahi ad objectum, & à se quodammodo exiens inclinatur ad illud, vel id fit per modum simplicis inclinationis, & erit operatio potentiae appetitivae; vel per modum alicuius operationis, & executionis, ad inclinationem illam simplicem consequentis; & est operatio potentiae locomotivae. Et sic ex quinque diversis operandi modis habentur quinque diversae potentiae.

Respondetur ad Argumenta in contrarium.

6. Ad 1. Argumentum in contrarium. R. Disting. maior. Tot sunt genera Animarum, quot animatorum, si secundum eandem rationem, &
con-

Quot universim sint animæ, seu anim. genera. 28
considerationem dividantur, concedo; secus, nego maiorem. Distinguo etiam min. quatuor sunt genera, seu gradus animatotum; & dividuntur secundum eam rationem, & considerationem, secundum quam animæ, nego; & dividuntur secundum diversam rationem, concedo min. & nego consequentiam. Nam animæ dividuntur secundum triplicem diversam elevationem, secundum quam viventia superant non viventia: viventia verò, seu animata secundum quadruplicem diversam separabilitatem potentiarum vitalium quoad subiectum, sive secundum diversos quatuor gradus viventium.

7. Dices: Plures sunt huiusmodi elevationes, quàm tres; ergo plures debent assignari animæ. Antec. prob. Datur etiam elevatio quædam, qua elevantur ea, quæ sunt locomotiva; hæc autem à reliquis omnibus diversa est; ergo. Deinde animalia, quæ omnibus sensibus prædita sunt, utique perfectiora sunt ijs, quæ aliquo sensu carent, ut talpæ visu; ergo iterum diversam elevationem constituunt. 8. Disting. antec. plures sunt elevationes, & tam dignæ, ac notabiles, ac illæ tres, nego; non tam notabiles, concedo antec. & nego conseq. Concedo tamen Objectioni huic, potuisse etiam illas elevationes attendi; & sic probatur, divisionem arbitrariam, non necessariam; commodiorem tamen ad docendum, & discendum, quàm si omnes illæ elevationes observatæ fuissent.

8. Ad 2. Objectionem R. eodem modo distinguendo maiorem: Tot sunt animæ, quot sunt potentia, si potentia, & animæ secundum eandem rationem considerantur, ac dividuntur, concedo; lecus, nego major. & similiter distincta minore, consequentiam. Nam animæ divisæ sunt secundum considerationem diversæ elevationis; potentia verò secundum diversum modum tendendi in objectum, qui est quintuplex. Et licet absolute plures dentur diversi modi tendendi in objecta, quàm quinque, qui etiam attendi potuissent, rectè tamen illi attendi non sunt, vel quia non ita notabiliter differunt; vel quia facile ad istos quinque revocari possunt; vel denique, quia aliàs nimis minuta, ac multiplex divisio fuisset.

9. Ad 3. R. In tripartita divisione animarum, nec intelligi tria genera, nec tres species infimas; sed tres animas distinctas secundum triplicem diversum modum elevationis supra non viventia, ut explicatum. Ita ut in hac tripartita varietate contineantur duo genera, nempe anima vegetativa, & sensitiva; & una species, videl. anima rationalis.

10. Ad 4. denique R. Transmissa maiore, negando min. nam si divisio cum Cornæo sic exponitur, ut unum membrum semper excludat alterum, ut num. 1. ostensum est, sufficiens datur inter membra dividenda distinctio.

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

*Utrum potentia reipsa distinguantur
ab Anima.*

1. **S**I qua in quæstione, in hac certè quàm maxime inter se discrepant Philosophorum sententiæ; adeò, ut P. Comptono teste disput. 12. de anima. S. 1. n. 1. decem omninò, vel duodecim diversæ numerentur: quas tamen omnes ad duas in scholis hodie celebriores reduci ait, alteram, Thomistarum, potentias universim ab anima distinguendum; alteram, Scotistarum, ac Nominalium, potentiarum ab anima distinctionem universim negantium. Mihi commodiùs videtur, utrâque istarum bifariam divisâ, quatuor diversas, ac præcipuas distinguere sententias; quarum prima Thomistarum, potentias adæquatè distinguit ab anima, eisque omnem immediatum in operationes influxum, ac concursum negat. Alteram eorum, qui quidem cum Thomistis potentias realiter ab anima distinctas, easque accidentales, & animæ superadditas dicunt; sed animam cum iisdem (id quod Thomistæ negant) immediate in operationes influere docent. Ita Vasquez 1. 2. disput. 9. Suar. d. 18. S. 5. aliique complures. Tertiam Scotistarum, negantium quidem realem distinctionem potentiarum ab anima, concedentium tamen ex natura rei formalem. Quartam denique eorum, qui dicunt potentias neque realiter, neque ex natura rei formali-

maliter; sed ad summum ratione ratiocinata distinguui, atque ex operationum suarum varietate diversa nomina sortiri. Ego cum hac postrema sententia,

2. Dico, potentiæ non distinguuntur re ipsa, sed ad summum ratione ratiocinata ab anima. Opponitur hæc assertio omnibus tribus relatis sententijs, etiam Scotisticæ; quia & distinctio illa, si non est mera distinctio rationis, à nobis inter reales habetur; cum hoc ipso, quod non tantum ratione, seu actu intellectûs fiat, debeat ante actum intellectûs, & consequenter à parte rei dari. Probatur autem assertio primò auctoritate SS. Patrum, ac præcipuè S. August. cujus insignis pro hac nostra assertione locus est lib. 10. de Trinit. c. 11. ubi sic loquitur: *Hæc igitur tria, memoria, intellectus, voluntas, quoniam non sunt tres vitæ, sed una vita: nec tres mentes, sed una mens: Consequenter utique nec tres substantiæ sunt, sed una substantia. Memoria quippe, quod vita, & mens, & substantia dicitur, ad seipsam dicitur. Quod verò memoria dicitur, ad aliquid relativè dicitur. Hoc de intelligentia quoque, & de voluntate dixerim. Et intelligentia quippe, & voluntas ad aliquid dicuntur. Vita est autem unaquæq; ad seipsam, & mens, & essentia.* Legantur & cætera ad finem citati capitis.

3. S. Augustino, clarissimè nobiscum sentienti, adjungi possunt S. Bernardus Ser. 11. super Cantica, & S. Isidorus lib. 11. Etymolog. citati à Com-

à Comptono, & Arriaga; S. Bernardus hæc habet: *In animâ tria intueor, rationem, memoriam, & voluntatem; & hæc tria eandem esse animam.* S. Isidorus sic loquitur: *Anima, dum vivificat corpus, anima est; dum vult, voluntas; dum intelligit, mens; dum recolit, memoria; dum aliquid sentit, sensus.* Auctor libri de spiritu, & anima, cap. 13. cum dixisset, animam secundum sui operis effectus variis nuncupari nominibus, ait: *Dicitur namque anima, dum vegetat; spiritus, dum contemplatur; sensus, dum sentit; animus, dum sapit; dum intelligit, mens; discernit, ratio; dum recordatur, memoria; dum vult, voluntas.* Ipsa tamen non differunt in substantiâ, quemadmodum in nominibus, quoniam omnia ipsa una anima est, proprietates quidem diversæ, sed essentia una. Tribuunt hunc librum nonnulli (quos inter & Arriaga Disp. 3. de Anima S. 3. subf. 4.) S. Augustino, habeturque Operum Ejus tomo 3. in Appendice: Sed juxta censuram Lovaniensium, non est hic liber S. Augustini: sed cujusdam multò recentioris. Nam c. 37. citat Boethium; qui multò post S. Augustinum vixit. Omnes tamen Comptono teste, Disp. 12. de potentiis animæ, fatentur esse auctoris docti, & eruditi; multique censent esse Hugonis de S. Victore. Sed auctoritatum satis: nunc assertionem nostram ratione probemus.

4. Probatur itaque identitas potentiarum cum anima 2. ratione: Potentiæ animæ nil aliud sunt, quàm id, quo vivimus, sentimus, movemur,
&

& intelligimus, cæterosque actus vitales elicimus; atqui hoc est ipsa anima; ut constat ex definitione Aristotelica posteriore, ergo potentia sunt ipsa anima. Prob. 3. Efficaciter eo argumento, quod pro nostra sententia contra suam affert P. Maurus l. 4. q. 30. Etiam admissis potentiis superadditis, debet anima immediate concurrere ad act⁹ vitales, sed si debet anima immediate concurrere ad actus vitales; frustra ponuntur potentia superaddita; ergo &c. Major probatur: quia si anima non concurrat immediate ad actus vitales intelligendi, volendi, sentiendi &c. perpetuo haberet se veluti dormiens, nihil omnino agens immediate, operantibus interim potentiis, quæ sunt famulae, & administræ ipsius animæ: rursus se haberet veluti rex, qui constituisset ministros, & gubernatores regni, ac deinde nihil ageret per seipsum, imò nec sciret, quid agerent ministri; si enim anima non concurrat immediate ad actum intelligendi, per illum non intelligit, quia intelligere est aliquid immediate agere; anima autem non debet se habere hoc pacto, sed potius debet præsidere corpori, sicut Deus præsidet mundo, concurrens immediate ad omnes actus vitales cum suis instrumentis, sicut Deus concurret immediate ad omnes operationes cum causis secundis. Confirmatur: quia ipsa anima est libera, ac domina suorum actuum, sed non esset libera, nisi immediate concurreret, ac se determinaret ad suos actus; ergo &c. Adde, quòd po-

testas immediatè determinandi actum liberum, debet esse in eo, quod per actum meretur præmium, vel pœna; sed anima ipsa per actus meretur præmium, aut pœnam; ergo anima ipsa habet potestatem determinandi actum, sed potestas determinandi actum est immediatè activa; ergo anima est immediatè activa in actus voluntatis. Confir. demum; quia impossibile est, quòd principium electivum eligat objectum non præcognitum; sed si voluntas, & non anima esset principium immediatè electivum, eligeret objectum non præcognitum; voluntas quippe, utpote distincta ab intellectu, non cognoscit; ergo anima immediatè concurrit ad actus intellectûs, & voluntatis, & ad cæteros actus vitalis. Ita pro nobis P. Maurus: cuius argumento video etiam alios usos, sed immutatione verborum obscurato: ego gratiam claritatis ei relinquendam putavi. Prob. denique 4. efficacissimè nostra Assertio; quia nulla est sufficiens ratio distinguendi realiter potentias ab animâ; ergo non distinguendæ sunt; ne aliàs sine necessitate, ac ratione multiplicentur entia. Ant. ex solutione Objectionum constabit.

Solvuntur Objectiones.

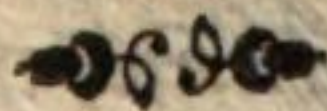
§. Ob. 1. Ex identitate potentiarum cum anima sequitur, animam per intellectum velle, & per voluntatem intelligere; atquî hoc est absurdum, non minùs, quàm animam per oculum audire, vel per aurem videre; ergo absurda quoque est

est identitas potentiarum cum anima, ex qua hoc sequitur. *R.* Distinguendo sequelam majoris: sequitur animam per intellectum velle &c. in sensu reali, concedo; in sensu formali, nego sequelam majoris: concedo, inquam, id, quod vult, sive id, per quod anima vult, reipsa esse intellectum; neque hoc magis absurdum est, quàm si dicam, hominem reipsa ratiocinari per animalitatem, & sentire per rationalitatem; debétque concedi saltem de intellectu partiali, seu inadæquato ab his, qui dicunt, potentias saltem inadæquatè identificari cum anima; nam secundum hos etiam verum erit, animam velle per intellectum saltem inadæquatè: nego autem, prædictam propositionem esse veram in sensu formali, hoc est, animam conceptam ut intellectum, sive ut intelligentem esse animam conceptam ut voluntatem, sive ut volentem, seu, quod idem est, conceptum concipientem animam ut intelligentem esse conceptum concipientem eandem animam ut volentem. Ex his facilè distinguitur minor, & negatur consequentia.

6. Ob. 2. Aliæ substantiæ habent potentias à se distinctas, per quas operantur, sic enim ignis operatur per calorem à se distinctum, aqua per frigus à se distinctum, lapis per gravitatem à se distinctam &c. Ergo etiam anima habebit potentias à se distinctas, per quas operetur, debemus enim à notis, ac manifestis argumentum ducere ad ea, quæ nobis sunt obscura, atque incognita.

ta. &c. Concesso antecedente, negando consequentiam. Ad probationem illius Respond. debere nos argumentari à notis ad incognita; quando par utrobique est ratio; in casu autem nostro non est utrobique par ratio; nam potentias ab aliis substantiis distinctas esse, nullum nobis potest esse dubium; cum sint separabiles ab illis: animæ verò potentia non sunt separabiles ab illa: & aliud efficax distinctionis argumentum non habemus; ergo non est, cur de his, sicut de aliis potentiis loquamur.

7. Objic. 3. Quæ sunt separabilia, sunt distincta, atquæ potentia saltem sensitivæ & vegetivæ sunt separabiles; & reipsa per mortem separantur ab animâ; ergo saltem illæ sunt distinctæ. Minor probatur; quia anima post mortem non amplius vegetare & sentire, hoc est audire, videre, gustare &c. potest; ergo potentia vegetivæ, & sensitivæ sunt separabiles ab animâ. Resp. negando minorem. Ad probationem, concesso antecedente, negatur consequentia; nam quòd anima post mortem non amplius sentire possit, inde est, quòd careat necessariis ad sentiendum organis, ac dispositionibus: aliàs sanè nec in puero, vel amente, imò nec in dormiente, deberet intellectus & voluntas dari, si hoc argumentum esset efficax. Aliarum Objectionum solutionem hîc prætermittimus; ut aliis Quæstionibus locus sit.

QUÆSTIO V.

Quot in uno aliquo vivente sint Animæ.

I. **A**D propositam quæstionem sunt, qui dicant in uno aliquo vivente ex. c. homine (de quo maximè hæc quæstio verti potest) tres esse animas; sunt, qui duas; sunt denique, qui tantum unam esse dicant. Tres esse Plato in Timæo dixit, easque separatas loco; nam animam rationalem voluit esse in cerebro; animam irascibilem in corde, vegetativam in hepate. Cum Platone sensit Galenus, præsertim lib. 7. de decretis Hippocratis, & Platonis, ubi ternarium numerum animarum se contra Aristot. demonstrasse gloriatur. Hos secutus est, cæterà insignis Medicus, Joan. Fernelius Physiologiæ suæ lib. 5. c. 2. & 14. & lib. 7. cap. 5. cujus hæc in re sententiam parum tutam in fide ait Cornæus noster disput. 1. de Animâ q. 4. dub. 2. Præter istos, tres etiam animas, teste P. Mauro lib. 4. q. 25. in animali, non quidem loco, ac subjecto sejunctas, sed penetratas in eodem corpore animalis, admittit Averroës 3. de Anima comm. 5. & quidam alii. Quamquam Conimbr. Averroëm 1. de Animâ c. 7. dicunt, unam asserere animam; quorum omnium argumenta infrà in objectionibus ponemus. Duas in uno homine animas, unam sentientem; alteram intelligentem, constituere nonnulli ex priscis philosophis, ut Clemens Alexandrinus l. 2. Stromatum, & Theodoretus lib. 5. de Cu-

Curatione Græcanicarum affectionum testantur: & ex Peripateticis non pauci, ut Ochanus, Macronius, Mirandulanus, Thomas Garbius; ut PP. nostri Conimbr. 1. de Gen. c. 4. q. 21. a. 1. affirmant. Duas etiam in homine posuere animas Manichæi, uti cùm aliis locis, tum præsertim libro de duabus animabus contra Manichæos c. 12. prope initium S. Aug. refert, cùm ait: *Duo animarum genera esse dicunt, unum bonum, quod ita ex Deo sit, ut non ex aliquâ materiâ, vel ex nihilo ab eo factum, sed de ipsâ eius animæ substantiâ pars quædam processisse dicatur: alterum autem malum, quod nullâ prorsus ex parte ad Deum pertinere credunt, credendumque commendant &c.* Et ne dubitetur, in eodem animali duas has animas à Manichæis asseri, lib. 6. contra Faustum cap. 9. circa medium, Duas animas esse in uno animantis corpore, affirmare eos ait, *unam bonam de gente lucis, alteram malam de gente tenebrarum &c.*

2. Unam in uno quoque homine animam esse, quæ & vegetativa, & sensitiva, & intellectiva sit, quæque actiones vegetandi, sentiendi, & intelligendi, cæteraque id genus elicit, docet in primis Arist. l. 1. de An. c. 5. t. 91. & c. 4. t. 66. & l. 2. ejusdem operis c. 3. t. 31. deinde S. Thomas 1. p. q. 76. a. 3. Scotus in 2. dist. 15. q. un. & in 4. dist. 11. q. 3. n. 2. & cum his nobilissimi quique Theologi & Philosophi, communi consensu, quorum multos l. c. a. 2. nominatim citant PP. Conimbr. Denique & SS. PP. qui iisdem testibus

Conimbr. *ubique de hac re sermo incidit, unam esse in quolibet homine tantum animam disertis verbis docent. S. certè Aug. lib. de Quantitate animæ c. 33. luculentissimè unam tantum in homine animam asserit, dum vegetationes, sensationes, & intellectiones, quas homo elicit, uni tantum ipsius animæ tribuit, tanquam earum principio; exponens enim ibi, quid valeat anima (expressè autem protestatur, se non de omni animâ dicturum, sed tantum de humanâ, quam solam, inquit, curare debemus, si nobismet curæ sumus.)* Hæc igitur primò, inquit, quod cuius animadvertere facilè est, corpus hoc tenerum, atque mortale vivificat suâ præsentia, colligit in unum, atque in uno tenet, diffluere, atque contabescere, non finit, alimenta per membra æqualiter suis quibûsque redditis distribui facit, congruentiam ejus, modumque conservat, non tantum in pulchritudine, sed etiam in crescendo, atque gignendo. Sed hæc omnia homini etiam cum arbutis communia videri queunt. Hæc enim etiam dicimus vivere in suo verò quidque illorum genere custodiri, ali, crescere, gignere videmus, atque fatemur. Ascende itaque alterum gradum, & vide, quid possit anima in sensibus, ubi evidentior, manifestiorque vita intelligitur &c. & post pauca:

3. Attende, quæ sit vis animæ in sensibus, atque in ipso motu manifestioris animantis, quorum nobis cum iis, quæ radicibus fixa sunt, nulla potest esse communio. Intendit se anima in tantum,

Etum, & eo calida, frigida, aspera, lenia, dura, mollia, levia, gravia sentit, atque discernit. Deinde innumerabiles differentias saporum, odorum, sonorum, formarum: gustando, olfaciendo, audiendo, videndoque dijudicat, atque in iis omnibus ea, quæ secundum naturam sui corporis sunt, alciscit, atque appetit, rejicit, fugitque contraria &c. Sed hæc rursus omnia posse animam etiam in bestiis nemo negat. Ergo attollere in tertium gradum, qui jam est homini proprius, & cogita memoriam non consuetudine inolitarum, sed animadversione, atque signis commendatarum, ac retentorum rerum innumerabilium, tot artes opificum, agrorum cultus, extructiones urbium, variorum ædificiorum, ac moliminum multimoda miracula: inventiones tot signorum in litteris, in verbis, in gestu, in hujuscemodi sono, in picturis, atque figmentis: tot gentium linguas, tot instituta, tot nova, tot instaurata: tantum librorum numerum, & huiusmodi monumentorum ad custodiendam memoriam, tantamque curam posteritatis: officiorum, potestatum, honorum, dignitatumque ordines, sive in familiaribus, sive domi, militiæque in Republ. sive in profanis, sive in sacris apparatibus: vim ratiocinandi, & excogitandi, fluvios eloquentiæ, carminum varietates, ludendi, ac jocandi causâ mille formes simulationes, modulandi peritiam, dimetiendi subtilitatem, numerandi disciplinam, præteritorum, ac futurorum ex præsentibus conjecturam. Ma-

gna hæc & omnino humana. Hæc omnia, & adhuc plura pro hac tertiâ, ac fundatissimâ sententiâ S. Aug. cum quâ proinde

4. Dico *una tantum in quolibet homine datur anima*; quæ ut D. Gregor. Nyss. in libro de hominis opificio c. 12. eleganter ait, *totum humanum corpus, instar musici instrumenti fabricatum, connectat, regat, ac moveat, omnesque illius functiones per diversa organa & facultates administret, ad eum modum, quo unus, idemque Cytharædus varietate fidium diversos pariter sonos in unum concentum edit.* Hanc assertionem Toletus lib. 2. de animâ putat esse de fide, cum sententiam contrariam plures in homine animas asserentem, non solum veræ Philosophiæ adversari, sed tanquam verè erroneam, & rejiciendam esse dicit citati libri 2. de animâ. c. 3. t. 32. q. 7. sed de contrariæ sententiæ censurâ, vide Conimbr. loco suprâ citato. Nos assertionem ratione probamus; & in primis quidem negativâ; nam nulla est sufficiens ratio ponendi plures animas in homine ex. c. ergo non debent poni plures; ne videlicet sine necessitate, ac ratione multiplicentur entia. Antec. omnium optimè probari potest solutione argumentorum, quæ contra nostram assertionem objici solent.

Solvuntur Objectiones.

5. Obijcitur itaque 1. ex Platone: In homine proportionem quadam, reperiri debent, quæ in civitate benè ordinata reperiuntur: atqui in civitate

te benè ordinatâ reperiuntur tres hominum classes, videl. quæstuosa, complectens mercatores, & artifices, necessaria vitæ providentes; militaris, expellendis hostibus parata; & consularis, seu senatoria, gubernans Rempubl. ergo hæc etiam in homine, proportionem quâdam, reperi debent. Non autem ostendi potest, quomodo hæc reperiuntur in homine, nisi dentur tres animæ, videl. anima concupiscibilis, quæ tota versatur in parandis commodis animalis, & respondet classi hominum quæstuosæ; anima irascibilis, quæ contra animalis impugnatores insurgit, & classi militari comparatur; anima denique rationalis, quæ gubernat totum animal, & obit partes classis hominum consularis. Has autem tres animas residere in tribus præcipuis animalis partibus, cerebro, hepate, & corde, ex antonomia contra Arist. se demonstrâsse existimavit Galenus. Ejus autem demonstratio ita ferè concluditur: Ex anatomia, seu dissectione constat, singulas corporis partes per nervos à cerebro trahere vim animalem, ac sensitivam, quam cerebrum non aliunde, sed à seipso habet; ergo anima rationalis in cerebro, tanquam in regia, sedet. Constat deinde omnia membra ab hepate per venas trahere alimentum, ac velut annonâ sanguinis, ac humorum, quibus nutriuntur; ergo anima concupiscibilis, annonâ providens, in hepate, tanquam in officina sedet, constat denique omnia membra, calorem, ac spiritus vitales, vimque operandi, ac

resistendi contrarijs trahere à corde; ergo anima irascibilis, & quasi militaris, in corde, velut munita arce, residet. Sunt ergo tres locis separatae animæ: quod si locis, etiam substantiâ; idem enim distinctis sedibus contineri non potest. Ita ferè Plato, & Galenus, relati à præstantibus Philosophis: à quibus rectè,

6, R. Inprimis Platoni, ejus argumento non convinci multipliciter animarum in homine, sed solummodo vim cognoscitivam, concupiscibilem, & irascibilem, sive jam hujusmodi vires distinguantur inter se, & ab anima, sive identificentur invicem, & cum animâ; ad servandam enim proportionem inter animam, & civitatem plus non requiritur: cum homo sit unum per se; civitas verò tantum sit unum per accidens, constans ex pluribus hominibus per accidens congregatis, & ad unum finem boni communis conspirantibus, oportet quidem illum, non verò hanc per unam aliquam formam, atque animam constitui. Ad argumentum autem Galeni R. etiam illo non probari diversas animas, sed solum diversas officinas, in quibus una, eadèmq; anima varia instrumenta varijs operationibus vitalibus deservientia fabricatur: uti latiùs in anatomicâ exponi solet à Medicis.

Ob. 2. Ex eodem Platone: Experimur in nobis bellum intestinum, & aliâ legem in membris nostris repugnantem legi mentis nostræ: atquæ bellum non potest esse ejusdem secum ipso; ergo

go dantur in nobis plures animæ. Respondet P. Maurus distinguendo Major. Experimur intestinum bellum animarum, negat; intestinum bellum objectorum, & inclinationum, concedit Major. & concessâ etiam minore, negat cons. sicut enim, cum quis trahitur à duobus in partes oppositas, inquit, ab uno ad dexteram, ab alio ad sinistram, experitur in suo corpore pugnam contrariarum tractionum, sic cum animus à bonis oppositis trahitur ad contrarias inclinationes, ex. gr. à bono virtutis trahitur ad electionem honesti, & à bono voluptatis trahitur ad electionem jucundi contrarij honesto, experitur in se pugnam contrariarum inclinationum, & objectorum, & sicut corpus, quod trahitur in partes contrarias, est unum, sed sunt plura, & contraria trahentia, & etiam tractiones; sic anima, quæ trahitur, est unica, sed bona trahentia sunt plura, & contraria, & etiam inclinationes sunt plures, & contrariæ; ergo non infertur, quòd dentur in nobis plures animæ contrariæ. Ita P. Maurus l. 4. q. 25. ad 2. ubi etiam ostendit, quomodo non possint in unicâ animâ dari simul inclinationes, & actus contrarii efficaces; possint autem dari inefficaces, utens eodem exemplo corporis, quod quidem simul, & semel efficaciter non potest: potest tamen inefficaciter trahi in duas partes oppositas. Quæ omnia videntur esse ad mentem D. Augustini, qui cum lib. 8. Confess præsertim c. 10. de variâ hominis voluntate disputasset, il-

lud caput sic concludit : *Cum eternitas delectat superius, & temporalis boni voluptas retentat inferius, eadem anima est, non tota voluntate illud, aut hoc volens; & ideo discerpitur gravi molestia, dum illud veritate præponit, hoc familiaritate non ponit.*

7. Ob. 3. Ex Averroë: Fœtus animatur prius animâ vegetativâ; deinde sensitivâ, ac demum intellectivâ: atqui iste tres animæ debent simul remanere in materiâ; non enim sunt oppositæ, & nisi remanerent, frustra fuissent productæ; ergo dantur tres diversæ animæ, inter se in eodem corpore animalis penetratæ. R. Etiam concessâ successionem animarum, facile ostendi ab eius sententiæ patronis, quomodo non maneant tres illæ animæ; non autem, qui successionem animarum, atque adeo argumenti maiorem negamus, possumus hoc labore supersedere. Ratione autem, cur successionem animarum negemus, infrâ q. 7. redemus.

Ob. 4. De quibus verificantur prædicata contradictoria, ea sunt distincta; atqui de anima hominis sensitivâ, & intellectivâ verificantur prædicata contradictoria. Nam anima sensitiva est materialis, mortalis &c. intellectiva non est materialis, mortalis &c. ergo &c. R. Negando min. nam anima sensitiva hominis, cum eadem sit cum intellectivâ, æquè ac illa immaterialis, ac immortalis est.

Dices: Anima sensitiva post mortem hominis
non

non manet; intellectiva autem manet, ergo non sunt idem inter se. Antec. quoad prius membrum probatur ex eo, quòd anima sensitiva (idem dic de vegetativâ) post mortem esset superflua; cum nullam amplius operationem exercere posset. R. Negando antec. ad probationem illis R. Animam sensitivam propterea non esse superfluam, quia, etsi non exerceat sensationes, elicit tamen intellectiones, & volitiones; quæ sunt operationes perfectiores, quàm sensationes, & vegetationes. Prædicata contradictoria, quæ allata sunt, cadunt in animam tantum sensitivam (cujusmodi sunt brutorum) & intellectivam; non verò in animam, quæ simul est sensitiva, & intellectiva.

8. Ob. 5. Vbi sunt diversæ operationes, ibi sunt diversæ formæ, ex diversitate enim operationum colligitur diversitas formarum, atquæ in homine sunt diversæ operationes, videl. vegetativæ, sensitivæ, intellectivæ; ergo etiam sunt diversæ formæ, sive animæ. R. Si Major sine omni limitatione, ac distinctione accipiatur, concedi debere duas animas, quarum una eliciat intellectiones, altera volitiones; quod tamen utique nec adversarij faciunt. Distinguitur ergo Major: ubi sunt ergo diversæ operationes, ut non possint produci ab una, eadémque forma, ibi sunt diversæ formæ, concedo; si possint produci ab una, eadémque anima, nego majorem: & similiter distincta minore, conseq. Debet ergo ostendi nobis, operationes assignatas non posse produci ab una,

unâ, eadêmq̃ue animâ, aliàs nihil contra nos evincitur. Hæc sunt potissima argumenta, quæ contra assertionem nostram afferri solent: quæ quoniam sufficienter, ut quidem mihi videtur, soluta sunt, aliis assertionis nostræ probationibus, quæ cùm apud alios, tum præcipuè PP. nostros Conimbr. l. 1. de Gen. c. 4. q. 21. a. 2. videri possunt, brevitatis causâ supersedeo.

QUÆSTIO VI.

Utrum in vivente, præter animam, detur forma corporeitatis, vel formæ partiales.

1. **P**RO statu quæstionis advertendum est, formam corporeitatis ab auctoribus illam vocari, quæ cum materiâ primâ constituit corpus, sive substantiam corpoream. Hanc ut Conimbr. & Cornæus testantur, aliqui cum Avicennâ requirunt in omni generatione, & ad omnia composita physica, ut sit quasi prævia dispositio ad propriam, & specificam rei formam. Scotus verò in 4. d. 11. q. 3. a. 2. eam in solis viventibus, Henricus Ganda. quodl. 1. q. 2. & 3. in solo homine ponit. Alii negatâ hâc formâ corporeitatis admittunt in vivente formas substantiales constitutivas partium, ex. c. formam constitutivam carnis; formam constitutivam ossis, cerebri, cordis, hepatis &c. in animalibus; item formam constitutivam ex. c. ligni, folii, fructûs, medullæ, corticis &c. in plantis. Hæ formæ, quia Singulæ singulas

Utrum in vivente, præter animam, detur &c. 48
gulas tantum partes constituunt; nec perfecte
materiam in ratione viventis complent, sed eam
solummodo ad formam viventis, sive animam
(cui subordinantur) recipiendam disponunt, à
suis assertoribus partiales vocantur; dicunturque
post mortem permanere in cadavere, usque dum
id prorsus corrumpitur. Contra has duas sen-
tentias, paribus ferè, ut ex Objectionibus appa-
rebit, fundamentis nixas,

2. Dico, *Nulla huiusmodi forma, præter ani-
mam, in vivente datur.* Quàm hæc nostra senten-
tia auctoritate prævaleat adversariæ luculentius
cæteris Auctoribus expressit Arriaga Disp. 3. Phy-
sic. S. 6. subf. 1. ubi cum dixisset, nonnullos RR.
hanc quæstionem celeberrimam reputare, dice-
reque eam in scholis invaluisse, subdit: Verum
ita invaluit, ut quantum ego possim scire, in to-
tâ Hispaniâ nullus eam defendat, imò nec impu-
gnare eam ex professo dignetur, tanquam rem si-
ne solido fundamento. In Italiâ pauci, & in his
partibus rarissimi. In quibus ergo scholis inva-
luit? Sed omisâ jam auctoritate, & enumeratio-
ne Auctorum, qui plurimi passim pro nobis affe-
runtur,

Probarur Assertio nostra ratione 1. & princi-
paliter ex eo; quòd hæ formæ sint omnino super-
fluæ; nulla enim prorsus earum non modò neces-
sitas, sed ne utilitas quidem ostendi potest; cum
omnia, quæ hæ formæ præstare deberent, præsta-
re possit ipsa anima; vel hac expulsâ, aut destru-
cta,

Etâ, forma cadaverica, prorsus necessaria; ergo non dantur formæ illæ. Antecedens omnium optimè probatur Solutione argumentorum, quibus hæ formæ solent adstrui; quam nunc statim exhibebimus.

3. Argumentantur itaque pro his suis formis adversarii. 1. Certum est ex communi consensu Philosophorum omnium, & ex definitione animæ, viventia constare corpore, & animâ; ea verò quæ non vivunt, ut elementa, cæteraque talia, non constare corpore & formâ; sed tantum formâ, & materiâ; ergo corpus involuit, ac dicit aliquid, quod non dicit materia; hoc autem non potest esse aliud, quàm forma corporeitatis; ergo datur forma corporeitatis. Subsumptum probatur: nam dici non potest, materiam, ut sit corpus, tantum involuere accidentia; quia accidentia hac ratione constituerent vivens; nequè etiâ dici potest, materiam, ut sit corpus, dicere ipsam animam; 1. Quia hac ratione dici non posset, vivens constare corpore, & animâ; sed constare solo corpore. 2. Quia non apparet, quomodo anima humana, cum sit ipsa Spiritualis, materiæ dare possit denominationem corporis. Ad hoc argumentum Respond. negando subsumptum. Ad probationem illius negatur primum membrum; nam uti P. Arriaga Disp. 3. Phys. sect. 4. subsect. 1. rectè notat, nomen hoc *corpus*, prout à latinis tribuitur uni parti hominis (aut cujuscunque viventis) non significat, nisi materiam 1. cum hac
orga-

organizatione, & accidentibus externis. Nequè enim Romani, inquit, inventores hujus vocis (& idem est in qualibet postea linguâ, in nomine correspondente vocabulo Latino) attenderunt, utrum ibi detur forma aliqua corporeitatis, aut formæ partiales, quæ ante quatuor dies à nonnullis sunt inventæ; sed molem externam cum his accidentibus considerantes, corpus vocârunt, Et paucis interjectis addit: Auctores vocis non semper fuère Philosophi, quæ ad hæc occulta attenderint, sed solùm ad externam hanc apparentiam oculis visibilem, & tactu palpabilem. Hinc ergo constat; quàm debilia sint horum Auctorum fundamenta, quorum præcipuum, & ferè unicum ex hac vocis significatione desumitur. Ita P. Arr. Ad id, quòd hac ratione accidentia constituerent vivens, jam responsum est q. 1.

4. Argum. 2. Mortuo vivente, debet dari aliqua forma substantialis in materiâ; cùm materia sine omni formâ substantiali existere non possit; ergo debet dari forma corporeitatis; vel certè formæ partiales; alia n. non adest; neque etiam de novo producitur, cùm nulla causa, quæ novam formam producat, & nullæ etiam ad illam dispositiones assignari possint. & concessio antec. neg. conseq. ac dicendo, produci formam cadavericâ; quæ producitur à causis universalibus, Deo, Cælo &c. semper, & ubiquè applicatis; quarum officium est integritatem universi continuâ propagatione specierum, productionéque formarum
con-

conservare. Dispositiones autē ad hanc formā sufficientes illæ sunt, quæ in viventium corporibus reperiuntur, simul cum impedimento quodam formæ viventis. Cū enim hæc forma sit tantū secundaria, & ad hoc solū à naturā intenta, ut materiam tantisper occupet, dum ab agentibus naturalibus producat alia forma perfectior, & à naturā per se intenta, hinc non est, cur alias dispositiones requirat, quàm quas forma viventis decedens post se reliquit.

5. Argument. 3. & maxime pro formis partialibus: Diversitas operationum, & accidentium arguit diversitatem formarum substantialium: atquē in partibus viventium heterogeneris, exgr. in osse, carne, cartilagine datur diversitas operationum, & accidentium; ergo etiam formarū substantialium. & Disting. maj. Diversitas operationum, & accidentium in diversis compositis arguit diversitatem formarū substantialium, concedo; in diversis partibus ejusdem compositi, nego maj. & similiter distincta minore, consequent. Ratio disparitatis est; quia in uno composito potest ac debet forma principalis exigere diversas operationes, & consequenter etiam diversa accidentia, ad operationes illas necessaria; omnis enim res exigit ea, quæ ad statum suum naturālē, & ad consequendum suum finem sibi sunt necessaria: & consequenter etiam anima diversa in diversis corporis partibus accidentia: adeoque ex diversitate operationum, & accidentium ejusdem com-

compositi non rectè arguitur diversitas formarum substantialium in illo, cum una, eademque forma, ut etiam q. 5. ostensum est, possit esse radix diversorum accidentium: Econtra verò ex stabili diversitate operationum, & accidentium in diversis compositis rectè colligitur formarum diversitas; quia lumen naturæ nobis dictat, quamlibet formam tantum esse principium, & radicem operationum, & accidentium ejus compositi, in quo ipsa est, & non alterius, in quo ipsa non est; sic enim omnes judicant formam equi tantum esse principium, & radicem operationum, & accidentium equi, non verò accidentium leonis, arboris, lapidis &c.

6. Argum. 4. Si non daretur forma corporeitatis, vel formæ partiales, sequeretur, corpus Christi non fuisse idem in vita, & in triduo mortis; habuisset enim in triduo mortis aliam formam, nempe cadavericam: atquæ sequela hæc admitti non potest; tum quia sequeretur, corpus Christi fuisse corruptum; quod est contra illud Act. 2. *Neque caro eius vidit corruptionem*: tum quia sequeretur, Deum dimisisse, quod semel assumpsit; (videl. formam cadavericam, quam in morte assumpsit, in resurrectione dimisit) quod est contra S. Damascenum; tum denique, quia sequeretur, Deum posse dici cadaver, & assumpsisse naturam irrationalem; quæ omnino absurda videntur: ergo &c. R. Disting. sequentia maj. sequeretur corpus Christi non fuisse idem materialiter, sive quoad materiã, nego; non fuisse

D.

idem

formaliter, sive quoad formā, concedo sequelam
maj. & nego eā esse absurdā. Ad tres probationes
minoris R. 1. allegato scripturæ textu negari cor-
ruptionem corporis, seu carnis Christi, quā com-
putruerit, vel in vermes, ac cineres conversa sit,
non verò illam, quæ solummodo mutationem a-
liquam substantialem ex vivo in mortuum dicit;
revera enim Christus mortuus fuit. R. 2. S. Da-
mascenum intelligendum esse solū de partibus
essentialibus, primariò, & per se intentis; non
autem de forma cadaverica, solū per accidens,
& in defectum animæ rationalis intenta. R. 3.
vel in omnium sententia Deum potuisse dici ca-
daver in triduo mortis, vel in nulla: nam Verbum
Divinum mansit reverà hypostaticè unitum ma-
teriæ primæ sive jam unitæ formis partialibus,
per adversarios rationem cadaveris unā cum ne-
gatione animæ in triduo mortis Christi constitu-
entibus, sive unitæ formis nostris cadavericis.
Neque dicas, formas partiales esse indifferentes,
ut constituent cadaver, cujusmodi non sunt no-
stræ formæ cadavericæ; nam contrā est, quòd
Verbum Divinum manserit unitum formis par-
tialibus etiam tunc, quando faciebant cadaver;
ut adeò responsio hæc invalida sit, vel ergo non
est absurdum, Deum posse dici cadaver; vel certè
negandum est, ex eo, quòd manserit hypostaticè
unitus materiæ constituenti cadaver, debere
dici cadaver. Pari modo tam parū est absur-
dum, Christum assumpsisse formam cadavericam,
quàm

quàm formas partiales; cùm hæ æquè sint inanimatæ, quàm illæ, & sine animâ æquè constituent naturam irrationalem, quàm illæ. Quod si PP. negant, Christum assumpsisse naturam irrationalem, intelligendi tantùm sunt de natura irrationali per se intenta, ut leone, igne, arbore &c. Hæc sunt ferè potissima Adversar. argumenta pro forma corporeitatis, & formis partialibus: ex quorum solutione satis patet, nullam sufficientem prædictas formas asserendi causam esse; adeoque argumentum nostrum negativum pro assertionem nostram validum esse.

7. Probatur tamen eadem assertio 2. etiam ex eo, quod contraria sententia repugnet Arist. nam juxta doctrinam Arist. 1. de Gen. c. 4. Corruptio unius est generatio alterius, & vicissim: atquæ hoc admissis illis formis salvari non potest; nam in morte hominis non generaretur aliquid de novo, sed maneret materia 1. cum forma corporeitatis, vel formis partialibus, quæ antea fuerant cum anima. Item juxta eundem in generatione, & corruptione non manet idem sensibile, hoc est, idem compositum substantiale, quod fuerat antea; atquæ hoc iterum non fit in adversar. sententia; nam in morte hominis manet idem sensibile, id est materia cum eadem forma substantiali corporeitatis; ergo &c. Adde, quòd juxta adversar. cadaver hominis, & arbor excisa, & mortua minus essent completa substantialiter, quàm lapis, & terra; quia terra habet for-

nam substantialem ita completam, ut non ordinetur ad aliam in eodem subiecto recipiendam: at verò arbor, & cadaver habent formas incompletas, quæ ex natura sua ordinantur ad aliam perfectiorem: atquæ hæc sequela communi omnium sensui repugnare videtur; ergo &c.

QUÆSTIO VII.

Utrum in generatione animalium detur successio animarum.

I. **U**T hæc quæstio, ejusque resolutio rectius intelligatur, novisse oportet historiam quasi, ac progressum formationis fœtus, præsertim humani, in utero materno: quem referre placet verbis P. Mauri, lib. 4. q. 29. ubi sic habet: Recepto semine, & per sex integros dies concalefacto intra uterum matris, die septima apparet massa quædam veluti lactis spumantis, in eaque tres bullæ ampliores ad formandas tres præcipuas partes corporis, scilicet cor, cerebrum, & hepar; & hæc est prima formatio fœtus. Hic fœtus, sive embryo ab initio non nutritur, ideoque nullum alimentum sumit ex matre, sed ut post aliquot dies incipiat nutriri, & crescere, adeoque trahere alimentum ex matre, formantur in ea parte, in qua futurus est umbilicus infantis, quidam canaliculi, sive venæ, & arteriæ, quæ dicuntur vasa umbilicalia, quibus circumducitur corpus infantis, & post unam, aut alteram circumligationem tales canaliculi inserunt, atque insinuant

se se osculis venarum materni uteri, ut ex venis uteri trahant alimentum ad nutriendum infantem eo pacto, quo arbores trahunt alimentum ex terra per radices. Præterea tribus panniculis, seu tunicis circumtegitur, & involuitur fœtus, adeò ut fœtus sit veluti fructus ventris, pendens ex utero, tanquam ex arbore per vasa umbilicalia, tanquam per pediculum, & panniculis, ac tunicis tanquam cortice, & foliis involutus. Post aliquot dies incipiunt in fœtu apparere rubræ quædam guttæ, & filamenta, quæ sunt veluti lineamenta totius opificii, ita ut massa illa, quæ die septimo videbatur massa lactis spumantis, appareat tanquam massa sanguinea, in qua clarè distinguuntur tria illa membra præcipua, cerebrum, cor, & hepar. Procedentibus diebus formantur cætera membra, donec die quadragésimo, ut docet communior opinio cum Aristot. lib. 7. de historia animalium c. 3. sit omninò absolutum opificium, cum omnibus membris, habens magnitudinem formicæ grandioris, quâ de re scribit Fernelius, libro de procreatione hominis cap. 10. Sæpè observavimus die quadragésimo ejectum fœtum semidigiti, vel ut ait Arist. formicæ grandioris magnitudinis verè, ac præcisus conformatum. Caput erat avellanæ par, & majus, quàm pro reliqui corporis ratione, oculi ut cancris exserti, nasus, auriculæ, brachia, manus, crura, pedes, hisque secreti digiti. Corpus fœminæ tardiùs formatur ob defectum caloris, & virtutis formatricis,

cis, & ut docet communior sententia, absolvitur circa diem octogesimum. Non desunt tamen, qui putent formationem masculi absolvi diebus triginta, foeminae quadraginta. His annotatis, quaeritur, utrum foetus aliquis humanus in hoc conformationis suae progressu pluribus sibi succedentibus animabus informetur; primum quidem tantum vegetante; deinde hac destructa, seu expulsa, sentiente; denique verò expulsa etiam anima sentiente eidem foetui infundatur anima rationalis? an verò primò statim animationis tempore (quod non idem assignatur ab omnibus) nulla alia praecedente anima, infundatur anima rationalis?

2. In hac quaestione multi etiam ex nostris praedictam animarum successionem cum Thomistis asserunt. Argumenta eorum sunt, quae sequuntur. Primum est Auctoritas Aristotelis, clare, ut videtur, hanc successionem asserentis; nam lib. 2. de generatione animalium c. 3. cum num. 2. dixisset, nihilo minus semina & conceptus animalium vivere, quam stirpes, sic intulit: *Ergo animam in iis haberi vegetalem palam est. Deinde num. 3. subdit: Sensualem etiam, quae animal est, tempore procedente recipi, & rationalem, quae homo, certum est. Non enim simul & animal fit, & homo, nec animal, & equus: eademque in ceteris animalibus ratio est.* Secundum est Auctoritas Sacrorum Canonum, quorum nonnulla decreta, uti testantur Conimbr. nostri lib. 2. de anima. c. 1. q.

4. a. 2. successionem animarum supponunt. Nominatim autem ab iisdem Conimbricensibus citatur cap. sicuti 32. q. 2. ubi dicitur, inquiunt, non committi homicidium ab eo, qui fœtum in utero occidit, ante infusionem animæ, videlicet rationalis: quod nondum dici possit, natum esse hominem. Ex hoc decreto, qui successionem animarum asserunt, argumentantur hoc modo: quod occidi potest, habet animam, atqui fœtus, ante infusionem animæ rationalis, potest occidi; aliàs enim Jus non diceret: *qui fœtum in utero occidit, ante infusionem animæ &c.* ergo fœtus ante infusionem animæ rationalis habet animam.

3. Probatur eadem successio 3. etiam ratione: nam illa anima in fœtu datur, ad quam dantur sufficientes dispositiones: & illa non datur, ad quam non dantur sufficientes dispositiones: atquæ ad animam vegetativam in fœtu primo animationis tempore dantur sufficientes dispositiones, ad animam rationalem non dantur; ergo primo animationis tempore datur in fœtu anima vegetativa, & non datur anima rationalis. Major certa videtur; quia productionem alicujus animæ (nullo existente defectu ex parte causæ efficientis) naturaliter nihil remorari potest, quàm defectus sufficientium dispositionum; si ergo adsunt dispositiones ad hanc, non autem ad illam animam; hæc quidem, non autem illa dabitur. Minor ergo probanda est: ad illam animam dantur sufficientes dispositiones, ad cujus operationes

dantur sufficientes dispositiones; quia anima, ut producat, non requirit alias dispositiones, quàm quæ ad operationes ipsi sunt necessariae: atqui dantur dispositiones sufficientes ad operationes animæ vegetativæ, non autem dantur ad operationes animæ intellectivæ; ergo &c.

4. Probatur 4. ex P. Mauro lib. 4. q. 29. anima rationalis remanere non potest in corpore abscisso capite; ergo nequè potest introduci in corpus necdum habens caput. Confirmatur hoc argumentum ex eo, quòd materia perfectiùs debet esse disposita, ut primò recipiat, quàm ut deinde conservet formam. Ita aqua, inquit P. Maurus, potest conservari privata frigore intenso, imò cum intenso calore; at non potest forma aquæ primò introduci in materiam non intense frigidam; & major calor requiritur in fœtu, ut primò animetur, quàm ad hoc, ut animatus non moriatur; ergo si sine capite conservari non potest anima in corpore, multò minus sine eo, imò & sine sanguine, carne, nervis & ossibus &c. poterit primò produci, & introduci in corpus.

Probatur 5. A pari; natura perinde atquè ars, in suis operibus progreditur sensim ab imperfectioribus ad perfectiora, ergo non statim à forma imperfectissima seminis, vel embryonis facit quasi saltum ad formam perfectissimam, quæ est anima rationalis; sed ad hanc progreditur per formas intermedias, animam videlicet vegetativam, & sensitivam.

Pro-

Probatur denique 6. aliqua animarum successio ab experientia; videmus enim ipsis oculis, in ea materia, ex quâ nascitur bombyx, formæ seminis succedere animam cujusdam vermis; hanc deinde sequitur alia perfectior anima avis, seu papilionis; quod ipsum etiam in aliis quibusdam vermibus accidit; ergo idem cum proportionem dicendum est in iis animalibus, ubi negotium naturæ oculis videri non potest: ex iis enim, quæ nobis rota sunt, argumentari debemus ad ea, quæ nobis occulta sunt; nisi ratio nos aliud cogit; quod hîc non facit. His tamen non obstantibus,

5. Dico, *Probabilius, saltem rationem spectando, in generatione hominis prædictam animarum successionem non dari; sed primo statim animationis tempore produci animam rationalem.* Ita præter multos alios sentiunt ex nostris Hurradus de Mendoza, Arriaga, Oviedo, Comptonus &c. Probatur assertio; si materia primo statim animationis tempore, est sufficienter disposita ad recipiendam animam rationalem, producit statim anima rationalis; atqui est sufficienter disposita ad recipiendam animam rationalem; ergo &c. Major certa est; quia ut Deus tanquam auctor naturæ producat animam rationalem, aliud non requirit, quàm sufficientem in materia dispositionem ad receptionem animæ rationalis. Minor probatur: quando materia sic est disposita, ut habeat organa ad functiones animæ rationalis necessa-

D 5

ria,

ria, saltem inchoata, & eò usque perfecta, ut saltem aliquæ operationes animæ rationali congruæ exerceri possint, jam est sufficienter disposita ad recipiendam animam rationalem; atqui jam primo animationis tempore sic est disposita; ergo jam tunc sufficienter est disposita ad recipiendam animam rationalem. Major probatur: Quia si hoc non sufficeret, tunc materia ne illo quidem tempore, quo ipsimet etiam adversarij concedunt produci animam rationalem, videlicet 30, vel 40. die sufficienter esset disposita; nam etiam tunc non dantur, nisi inchoata organa, & eò usque perfecta, ut anima rationalis saltem aliquas operationes sibi congruas exercere possit, videlicet vegetativas, & fortasse etiam sensitivas; ergo plus non requiritur ad sufficientem dispositionem materiæ. Et confirmatur; quia si hoc non sufficeret; aliquot à nativitate anni expectandi essent, usquè dum infunderetur anima; quia non nisi post aliquot à nativitate annos homo incipit habere organa ad omnes suas operationes perfectè disposita.

6. Probatur, & præfertur contrariæ sententiæ nostra 2. ex sequelis, quæ sanè satis duræ, ac difficiles ex successione, & argumentis pro ea allatis deduci possunt: unam hîc ponimus, cæteras in solutione argumentorum indicabimus: sequitur ergo hominem, cum generat hominem, generare primùm plantam; deinde brutum, denique hominem; atque adeò esse patrem plantæ, bru-

bruti, & hominis. Neque dicas, animam vegetativam, ac sensitivam, quæ in fœtu animam rationalem præcedunt, non esse formas ultimò à natura intentas, sed ex natura sua ad animam rationalem ordinatas, eique subordinatas; atque adeò non esse formam plantæ, ac bruti; plantam enim, ac brutum, propriè talia, requirere formas non subordinatas, sed per se ultimò intentas: non, inquam, hoc dicas; nam hoc, quod est, *aliquam formam vegetativam, vel sensitivam esse subordinatam animæ rationali*, vel est aliquid ita proprium istis formis, ut non reperiatur in aliis, vel nihil est peculiare, ac proprium his? si nihil; manet sequela. Si quid peculiare est, videtur solummodo illud esse, quòd hæ formæ possint, ac debeant disponere materiam fœtûs ad recipiendam animam rationalem; atqui hæc ratio ad asserendas illas formas non sufficit; cùm materia etiam sine illis primo statim animationis tempore disposita sit, ut ex argumento superiore constat, ergo &c. Probatur assertio nostra 3. ex eo, quòd nullum ab adversarijs argumentum afferatur, quòd hanc animarum successionem evincat; uti nunc responsuri ad singula ostendemus.

7. Ad textum ergo Arist. 2. eū non improbabiler exponi posse de successionem, non animarum, sed operationum in fœtu apparentium, atque etiam reipsa existentium; prius enim apparent operationes vegetativæ, videlicet nutritio,
&

& augmentatio; tum sensitivæ; tandem verò intellectivæ. Et vi harum operationum sibi sic succedentium concedi etiam potest successio quædam animarum non realis, sed formalis; quatenus videlicet anima propter has operationes vegetativas, sensitivas, & intellectivas, primò concipi potest ut vegetativa; deinde ut sensitiva; denique ut intellectiva. Confirmatur hæc expositio ex eo, quòd, si textus de reali animarum successione acciperetur, etiam ante animam equi admitti deberet anima quædam animalis, nescio cujus; dicit enim in textu nec animal, & equum fieri simul. Deberent, ergo ut Arriaga observat, etiam in equo (idem est de aliis brutis) poni tres animæ, una nutritiva, altera sensitiva, tertia denique propria animalis illius hinnibilis: quæ sequela utique dura est; ut fusiùs apud Arr. videre est.

8. Ad textum Juris Canonici R. 1. Jus nec voluisse, nec debuisse decidere quæstionē merè Philosophicam, sed locutum fortasse in favorem rei in lege præsertim odiosâ de pœnis homicid. ex suppositione sententiæ laxioris Medicorum, & Philosophorum. R. 2. Jus, id, quod Adversarii volunt, eo quidem loco, quem Conimbr. citant, parùm clarè dicere. R. 3. Huic Juris qualicunq; Auctoritati, opponi posse aliam Ecclesiæ pro nostrâ sententiâ; nam in Rituali Romano, jussu B. Pii V. Pontificis edito, præcipitur, ut in abortu fœtus baptizatur non conditionatè, sed absolutè; si mo-

si motum aliquem ediderit ; ergo supponit Ecclesia (inquit doctus quidam Recentior, ex quo hoc Rituale à me non inspectum, allego) omnem formam, quâ fœtus movetur esse rationalem : atqui per formam sensitivam fœtus saltem aliquando potest moveri, se contrahendo, vel dilatando ; nos enim non possumus aliunde cognoscere præsentiam animæ sensitivæ, nisi ex tali motu, ut adversarii nobiscum docent ; ergo supponit Ecclesia, animam sensitivam in fœtu humano semper etiam esse rationalem, quod nos docemus. Ita ille. Adde, fœtum etiam necdum animatum dici posse *occidi*, ac vitâ privari, eo sensu, quo privatus esse regno, ac sceptro dicitur is, cui, ne iis potiretur, est obstitum.

9. Ad 3. Argumentum R. concessâ Majore, negando Min. quoad secundum membrum. Ad probationem illius distinguitur Major : ad illam animam non dantur sufficientes dispositiones, ad cujus nullas operationes dantur sufficientes dispositiones, concedo ; ad cujus non quidē omnes ; sed tamen aliquas operationes dantur sufficientes dispositiones, nego majorem ; & eodem modo distinctâ minore, nego consequentiam. Constat responsio ex probatione nostrâ primâ.

10. Ad 4. Resp. Concesso antec. disting. consequ. non potest anima introduci in corpus necdum habens caput, ne inchoatum quidem, concedo ; in corpus necdum quidem habens caput perfectum ; sed tamen ita inchoatum, ac dispositum
tum

tum, ut anima in illo reliqua perficere sibi ipsa possit, nego consequentiam. Ad confirmationem R. disting. antec. ac concedendo, materiam debere esse perfectiùs dispositam ad primò recipiendam, quàm conservandam formam aliquam non viventem; negando autem &c. ad formam aliquam viventem. Ratio distinctionis est; quia formæ viventes, sive animæ adjunctæ vi formatrice possunt subjectum etiam imperfectum sibi ipse disponere, ac perficere (id quod ipsi met Adversarii concedere debent animæ rationali;) formæ autem non viventes hoc non possunt; & hinc primò statim ingressu subjectum jam perfectum requirunt. Possunt eidem argumento plures aliæ responsiones adhiberi; nam & retorqueri potest in Adversarios, 1. quia abscisso capite nec anima vegetativa, aut sensitiva remanere potest; ergo nec introduci in materiam necdum habentem caput: negabunt consequentiam; & distinctionem dabunt etiam nobis profuturam. Retorqueri potest 2. anima rationalis in tali corpore, quale esse solet die 30. vel 40 extra uterum maternum conservari non potest; ergo nec introduci in illud, adhuc clausum utero: iterum negabunt consequentiam. Responderi denique potest, concesso antecedente argumenti, distinguendo consequens: anima non potest introduci in corpus nec formaliter, nec radicaliter habens caput, concedo, necdum quidem habens formaliter, habens tamen jam radicaliter caput, nego.

Vtrum in generatione animalium detur &c. 63
nego consequentiam. Radicaliter habere caput
tunc dicitur, quando jam habet dispositiones sal-
tem inchoatas ad caput, & vi quarum jam est a-
liquo modo determinata, & habet jus ad caput.

11. Dices; atquæ materia vi illarum dispositio-
num necdum habet jus ad animam rationalem;
ergo. Antec. probatur: Quamdiu illæ dispositio-
nes sunt indifferentes ad animam sensitivam, &
rationalem, tamdiu materia cum illis non habet
jus ad animam rationalem; atquæ istæ dispositio-
nes sunt indifferentes ad animam sensitivam, &
rationalem, (& hinc tales fœtus non rarò posi-
tis jam illis dispositionibus degenerant adhuc in
monstra) ergo cum illis non habet jus ad animam
rationalem. R. negando subsumptum. Ad pro-
bationem concessâ majore, nego minorem. Ad
rationem, & experientiam illi additam. R. quan-
do tales fœtus degenerant in monstra, eos vel pri-
ùs non habuisse dispositiones animæ rationali
proprias, sed solùm proprias illi animæ, quam de-
inde retinent; vel si primùm habuere dispositio-
nes animæ rationali proprias, habuisse etiam ipsâ
animam rationalem, eamque deinde per disposi-
tiones pro formâ novâ fuisse expulsam: neutro
autem ex his duobus modis probatur negata à
nobis successio animarum; ergo &c.

12. Ad probationem s. R. permissio anteceden-
te, negando consequentiam; quia natura jam sa-
tis imitatur artem, si in accidentariis ab imperfe-
ctioribus ad perfectiora progrediatur; si, inquæ,
à si-

à figurâ, & operationibus imperfectioribus progrediatur ad figuram, & operationes perfectiores: neque naturæ est, ut à formâ substantiali imperfectiore progrediatur ad formam substantialem perfectiorem; nam hoc nec ipsa ars facit; semper enim eandem formam substantialem relinquit, & solum in introductione formæ cujusdam accidentalis elaborat. Adde, quòd si natura progrediretur ab imperfectioribus ad perfectiora in formis substantialibus eo modo, quo Adversarii volunt, argui posset, etiam in puero, juvene, & decrepito, ac repuerascente sene successionem animarum dari; cum multò major sit diversitas, & inæqualitas perfectionis in operationibus pueri, juvenis, & senis, quàm in operationibus fœtus nunc quidem adhuc animati animâ sensitivâ; ac paulo post animati animâ intellectivâ.

13. Ad 5. denique argumentum responderi potest, incertum esse, an in bombyce, & papilionem diversæ formæ substantiales sint; cum enim quodlibet per semen suum generet sibi simile in specie; ex semine autem papilionum relictum non immediatè papilio, sed bombyx nascatur, argui meritò potest, papilionem ejusmodi nō substantia-ter, sed tantum accidentaliter à bombyce differre; quemadmodum formica senior alata differt à se ipsâ juvene nondum alatâ. Responderi potest 2. Esto, qualemcunque in hujusmodi insectis, & imperfectis successionem animarum, ac
for-

Utrum in generatione animalium detur &c. 67
formarum substantialium dari; nego tamen hinc
rectè argumentum ad omnia alia transferti;
quia manifestè nimium probaret; videlicet istam
successionem etiam extra uterum maternum da-
ri; atque adeò taurum habentem cornua aliam
habere animam, quàm habuerat, cùm adhuc sine
cornibus esset: quod tamen nec ipsi adversarij
concedunt. Sed tempus est ut promissum ex 8.
Lib. Physic. Additamentum repræsentemus.

Additamentum ex 8. Libr.

Physic.

Asert. 1. Principia corporis naturalis sunt, quæ
nec ex se se, nec ex aliis, sed omnia ex illis sunt.
2. Principia corporis naturalis in fieri sunt tria, vi-
delicet materia, forma & privatio: corporis natura-
lis in facto esse sunt duo, materia scilicet, & forma.
3. Datur in rerum naturâ materia 1. rectèque de-
finita est ab Aristotele duplici definitione, unâ positi-
vâ, alterâ negativâ. 4. Cum materia 1. identifi-
cata est potentia remota, receptivâ formarum sub-
stantialium. 5. Materia secundum se considerata,
appetitu innato fertur informas substantiales equa-
liter, nec magis appetit formas nobiles, quàm igno-
biles. 6. Materia prima sine omni formâ substan-
tiali naturaliter quidem existere non potest: proba-
bilis autem supernaturaliter id potest. 7. Dantur
formæ substantiales in omnibus corporibus genera-
bilibus, & corruptibilibus. 8. Causa in genere re-
ctè definitur, Principium, unde per se aliquid fit.
9. Datur in composito substantiali ab utrisque ex-

tremis realiter distincta unio. 10. Unio non est sola extremorum coëxistentia, & intima quoad locum præsentia; nec dispositiones præviæ, nec voluntas, seu decretum Dei; nec denique aggregatum ex his omnibus. 11. Unica tantum in composito substantiali est unio; quæ (saltem informativè) in utroque extremo recipitur. 12. Causa efficiens rectè definitur principium, unde primò, & per se fit motus, & quies: virtus autem verè aliquid efficiendi, quæ est eius causalitas in actu primo, datur in rebus creatis. 13. Datur à causâ, & effectu realiter distincta actio; quæ non consistit in solâ coëxistentiâ causæ cum effectu; nec in dispositionibus, aut aliis circumstantiis requisitis ad existentiam effectûs; nec in decreto Dei, sed est modus accidentalis, sive terminus productus sit substantia, sive accidens. 14. Locus extrinsecus rectè definitur, Terminus, seu ultima superficies corporis ambientis immobilis. 15. Locus intrinsecus, seu ubicatio, quæ est forma quædam determinans rem locatam, seu ubicatam ad hoc spatium potiùs, quàm ad aliud, distinguitur à re ubicatâ, & loco extrinseco realiter, & probabiliùs est modus. 16. Possibilis est replicatio, non tantum definitiva, sed etiam circumscriptiva. 17. Duratio probabiliùs est identificata cum actione productivâ, & conservativâ rei durantis. 18. Primarius effectus formalis quantitatis (quæ est accidens realiter distinctum à rebus quantis) est impenetrabilitas. 19. Continuum non componitur ex meris indivisibilibus mathematicis finitis. 20. Infinitum rectè definitur,

Utrum in generatione animalium detur &c. 69
finitur, id, cujus secundum quantitatem accipien-
tibus, semper aliquid est extra accipere. Solus Deus
est infinitus in perfectione, solusque existit ab æterno:
creatura vero neque in certo genere perfectionis in-
finita esse, neque ab æterno existere potest.

Solvuntur Objectiones contra Assert. I.

I. Profuerit hoc loco recolere ea, quæ dixi-
mus in Disput. Philos. de Princ. & Caus. Corp.
Natur. neque enim hîc vacat jam dicta repetere;
sed solummodo objectiones, ibi prætermittas,
dissolvere. Contra I. ergo ex assert. hîc repo-
sitis.

Obijci potest I. quòd definitio princip. non
conveniat omnibus principiis corporis naturalis;
atque adeò non sit bona. Antec. probatur: cor-
pus, & anima hominis sunt principia corporis na-
turalis; atqui his non convenit definitio; nam ex
his duobus, corpore videlicet, & animâ hominis,
non sunt omnia; nam leo, equus, planta, lapis
&c. non sunt ex his; ergo definitio non convenit
omnibus principiis. R. Disting. Antec. definitio
allata non convenit omnibus principiis in genere,
& collectivè sumptis, nego; non convenit om-
nibus in specie, & distributivè sumptis, concedo
Antec. & nego consequentiam; non enim defini-
untur principia hujus, vel illius corporis distri-
butivè, sed omnium omninò corporum
naturalium collectivè accepta: ex his autem sic
acceptis sunt omnia prorsus corpora naturalia.

Neque verò difficile est, hanc definitionem accommodare etiam singulis ternariis, vel binariis principiorum in specie acceptorum, si modò particulis genericè significantibus, additur aliquid contrahens eas ad speciem, ut si dicam: principia hominis sunt, quæ nec ex sese, nec ex alijs, sed omnia corpora naturalia humana ex ipsis sunt. Imò etiam singulis principijs distributive sumptis facile adaptari potest definitio, dicendo: *principium est, quod non est ex alio, sed ex quo est aliquod corpus naturale*; sic anima hominis est id, quod non est ex alio, sed ex quo est, seu componitur homo. Nam, ut hoc obiter hic annotem, nos in definitione particulam ex sumpsimus eo sensu, quo significat partes constitutivas; & definitionem sic exposuimus: *Principia prima corporis naturalis sunt, quæ nec ex sese, tanquam ex partibus componentibus, nec ex alijs tanquam ex partibus componentibus, sed omnia ex ipsis tanquam ex partibus componentibus sunt.*

2. Ob. 2. Materia, & forma sunt, & constant ex genere & differentiâ, tanquam ex partibus intrinsecis, & essentialibus; ergo non convenit illis definitio. R. Distinguendo antec. constant ex genere, & differentia tanquam partibus essentialibus physicis, & physicè componentibus, nego; tanquam ex partibus essentialibus metaphysicis, & tantum ratione, seu formaliter componentibus, concedo antec. & nego consequentiam: non enim hic sermo est de partibus & compositione

Vtrum in generatione animalium detur &c. 71
tione in sensu tantum formali, sed in sensu reali,
ac physico.

Ob. 3. Materia, & forma materialis componuntur ex pluribus particulis materiæ, & formæ materialis; ergo componuntur, & sunt ex sese, ergo non convenit illis definitio. R. Etiam concessio antec. nihil sequi contra definitionem princip. nam etiam sic non essent ex sese, sive ex alterutris. R. 2. Disting. antec. materia, & forma materialis componuntur ex pluribus particulis integralibus, & integraliter, concedo; essentialibus, & essentialiter, nego antec.

Solvuntur Obj. contra Assert. 2.

3. Ob. 1. Corpus in fieri, & in facto esse est idem corpus; ergo eadem sunt utriusque principia. R. Disting. antec. Corpus in fieri, & in facto esse specificativè acceptum est idem corpus, concedo; reduplicativè acceptum, nego antec. & consequ. Nam corpus in fieri reduplicativè acceptum, præter ipsum corpus, dicit primam corporis existentiam; sive nunc esse, & immediatè antè non fuisse, quod sine privatione concipi non potest.

Dices: si omne illud est assignatum pro principio corporis in fieri, sine quo concipi non potest, corpus nunc esse, & immediate ante non fuisse, plura, quàm tantum tria debent assignari principia; nam & unio, & durationes &c. ad hoc requiruntur, ergo &c. R. Disting. antec. plura, quàm tria debent assignari principia, si velimus assignare principia ut quo, & ut quod, concedo;

do ; si tantum velimus assignare principia *ut quod*, nego antec. & conseq. Clarè hæc exposita sunt in Disput. nostrâ de Princip. & Caus. q. 1. n. 14.

4. Ob. 2. Si privatio est principium, vel est privatio formæ, vel privatio unionis formæ cum materiâ, vel denique privatio tantum durationis unionis cum materiâ ? &c. R. breviter, ad salvandum conceptum mutationis, siue corporis naturalis *in fieri* sufficere, ac requiri privationem durationis unionis cum materiâ, siue privationem negantem durationem unionis : hac enim vel solâ positâ, jam verum est, *immediatè antè non fuisse corpus*, siue, *formam immediatè antè non fuisse unitam materiæ*, ut consideranti patebit.

Dices : si ad corpus naturale *in fieri* sufficit privatio durationis unionis, & non requiritur privatio ipsius formæ, vel unionis, sufficiet etiam duratio unionis, & non requiretur unio, vel forma ad corpus naturale *in fieri*, & consequenter non erunt tria principia corporis naturalis *in fieri*. R. Negando sequelam : nam conceptâ solâ privatione durationis unionis, jam verificatur *immediatè antè non fuisse corpus*, seu *forma non unita materiæ*, at verò non conceptâ formâ non concipitur, *nunc esse corpus*, seu, *forma unita materiæ*.

5. Objic. 3. Privatio vel negat durationem unionis pro instanti priori, quo adhuc datur ipsa privatio ? vel negat durationem unionis pro instanti posteriore, quo jam datur, ac durat unio
for-

formæ cum materiâ? Neutrū viderur dici posse, non primum; quia hac ratione principia non essent contraria; nam privatio negans durare unionem formæ pro instanti priori, non est contraria formæ duranti pro instanti posteriore; non secundum; quia non datur privatio negans durationem unionis pro instanti posteriore, hoc ipso, quod forma jã existat instanti posteriore. R. Negando min. ac dicendo, privationem negare durationem unionis pro instanti priore, pro quo adhuc ipsa privatio datur. Ad rationem in contrarium R. principia non quidem esse propriè, ac strictè contraria, sive oppposita; esse tamen oppositâ saltem minus strictè, minúsque propriè, in quantum nimirum verificant propositiones obiectivas, quæ pro eodem instanti reali existere non possunt.

Objic. 4. Ex nihilo, seu non ente nihil potest fieri; atquî privatio est nihil, seu non ens; ergo nihil potest ex illâ fieri; & consequenter non est principium corporis natur. R. disting. Major. Ex nihilo nihil potest fieri adæquatè positivum, ac permanens, concedo, nihil inadæquatè negativum, ac transiens, nego Major. & sub eâdem distinctione utramque consequ. nam corpus *in fieri* non est aliquid adæquatè positivum, ac permanens, sed aliquid inadæquatè negativum, ac transiens.

6. Objic. 5. Si privatio est principium, vel principiat, quando est, vel quando non est? non quan-

do est; quia tunc nullum adhuc ipsius principiatum est; principiatum enim illius corpus est, hoc autem, quando adhuc privatio est, nondum est; ergo &c. sed nec principiat, quando non est; quia id, quod non est, principiare non potest. R2. Negando, vel, claritatis causâ, distinguendo Majorẽ: Privatio vel principiat, quando est, vel quando non est, disjunctivè, hoc est, vel tantum, quando est, vel tantum, quando non est, nego; collectivè, hoc est, simul & quando est, & quando non est, concedo majorem. Nam tunc principiat privatio, quando datur ipsius principiatum: ipsius autem principiatum datur, & quando est, & quando non est privatio; ergo. Major clara est, cum enim *principiare*, & *principiari* sint correlativa, adeoque debeant simul esse, tunc utique dicetur aliquid principiare, quando aliquid principiat. Minor probatur: quia principiatum privationis est corpus naturale in fieri: hoc autem datur, & quando est, & quando non est privatio, hoc est, & in instanti, in quo primò est corpus, adeoque non amplius est privatio; & in instanti immediatè antecedente, in quo nondum est corpus, adeoque adhuc est privatio; ergo principiatum privationis datur, & quando est, & quando non est privatio; & consequenter privatio debet principiare, & quando est, & quando non est.

Solvuntur Obj. contra Assert. 3.

Ob. 1. In mutationibus substantialibus nullum

Verum in generatione animalium detur &c. 78
lum remanet subiectum commune, sed solum in
accidentalibus & artificialibus; ergo non datur
materia prima. Consequentia omnino legitima
est; nam materia prima nihil aliud est, quam hu-
iusmodi subiectum commune genito, & corrup-
to; eiusque existentia ex mutationibus, seu ge-
nerationibus substantialibus colligitur. Antec.
probat: In rebus physicis debemus sequi iudi-
cium, & experientiam sensuum; atqui experien-
tia sensuum nullum ostendit commune subje-
ctum in mutationibus substantialibus, sed solum
in accidentalibus; nam quando ex c. fit ex ligno
ignis, ex ovo pullus, lactuca ex semine, nullum
apparet commune subiectum, apparet autem,
quando ex g. ex aqua frigida fit calida, ex ligno
navis, ex marmore statua; ergo &c. R. Negan-
do antec. ad probat. illius R. cum P. Mauro di-
sting. major. In rebus physicis debemus sequi
iudicium, & experientiam sensuum, ita ut illud so-
lum judicemus, quod iudicant sensus, nego: ita
ut assumptas principia nota per sensum, & ad-
dentes alia principia nota per intellectum, infe-
ramus etiam veritates, quas sensus non percipit,
concedo major. & distincta eodem modo mino-
re, negatur consequentia. Facimus autem hoc,
quod in distinctione positum est, in nostro casu,
dum ex sensu habemus, quod omnis substantia
fiat non ex nihilo, sed ex aliqua materia, deinde
addimus per intellectum, quod materia, ex qua
res fit, & quae potest evadere res ipsa, debet per-

severare in ipsâ re factâ : unde deducimus, quòd in omni mutatione, tam substantiali, quàm accidentali maneat principium materiale. Vide P. Maurum.

8. Ob. 2. Causa creata potest facere, ut sit forma, quæ non erat; ergo etiam potest facere, ut sit subjectum, seu materia, quæ non erat; & consequenter non requiritur, ut maneat subjectum, quod antè non erat. Antec. probatur, quia non videtur difficilius, facere, ut sit forma, quæ non erat, quam facere ut sit materia, quæ non erat, ergo &c. R. Concesso antec. negando conseq. quia si fieret materia, quæ non erat, crearetur: cùm fieret ex nullo præexistente subjecto, sive ex nihilo subjecti: Causa autem creata neque creare, neque annihilare potest: unde de illâ receptissimum est carmen illud: Ex nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti. At verò faciendo formam causa creata non creat, quia non facit formam simpliciter, sed facit illam in subjecto, & ex subjecto, reducendo solùm potentiam (seu materiam, quæ potentiâ est omnia) in actum: quod virtutem causæ creatæ non superat. Et hinc distinguitur illud veterum Philosoph. *Ex nihilo nihil fit*, distinguitur, inquam: Ex nihilo subjecti, sive nullo præexistente subjecto nihil fit, concedo; Ex nihilo sui, nego: fit enim ignis ex non præexistente igne, atque adeò ex nihilo sui.

9. Ob. 3. Ex dictis sequitur, materiam; esse perfectiorem formis materialibus, & compositis
sub-

sublunaribus: hoc autem videtur absurdum, ergo &c. Sequela prob. materia hac ratione esset ingenerabilis, & incorruptibilis; e contra verò formæ materiales, & composita sublunaria sunt generabilia, & corruptibilia; ergo &c. Resp. 1. Negando sequelam majoris. ad prob. distinguitur antec. materia est in genera: & incorruptibilis, & hoc provenit ex summâ potentialitate illius, quæ dicit aliquam imperfectionem, concedo; & hoc provenit ex aliquâ perfectione ipsius, ut in animâ rationali, Angelis, & Deo, nego antec. & conseq. Resp. 2. disting. seq. materia esset perfectior præcisè quoad hoc, esto; esset perfectior simpliciter, nego, seq.

Solvuntur Obj. contra Assert. 4.

10. Obj. 1. Materia, juxta communem modum loquendi, dicitur habere potentiam ad recipiendas formas substantiales; ergo materia non est ipsa potentia: nihil enim dicitur habere seipsum, sed id, quod est ab eo distinctum. R. 1. qui velit, ita loqui posse, ac dicere, materiam esse ipsam formam receptivam formarum substantialium. Et certè Aristot. 2. de an. 2, ait, materiam esse potentiam, formam autem esse actû. Eodem modo loquitur 12. Met. t. 26. Resp. tamen 2. etiam hunc loquendi modum, quo materia dicitur habere potentiam, salvari posse; quia & calor dicitur habere potentiam calefactivam, & frigus habere potentiam frigefactivam; cum

cùm tamen calor sit essentialiter ipsa potentia calefactiva, & frigus potentia frigefactiva.

11. Ob. 2. Si materia esset essentialiter, & per identitatem potentia ad formas, tunc esset relativa; atquæ hoc est falsum, ergo & illud. Major clara est, quia potentia ut potentia essentialiter: est ad aliud; ergo est relativa. Minor probatur quia materia est ens absolutum; ergo non relativum. Resp. Disting. seq. maj. materia esset relativa transcendentaliter, concedo; esset relativa prædicamentaliter, nego seq. major. Potest substantia, vel accidens absolutum esse relatio transcendentalis, hoc est, dicere ordinem essentialem ad aliud; & hoc modo omnia accidentia, quantumvis absoluta, sunt tamen relativa transcendentaliter ad subjectum; dicunt enim ordinem essentialem ad illud; Item omne ens creatum est relativum transcendendale ad Deum Creatorem &c. Pari ergo modo & materia potest esse quid absolutum, & tamen esse potentia, & relatio transcendentalis ad formas.

12. Ob. 3. Prius est esse, quàm posse; ergo materia prius est constituta in suo esse, quàm in esse potentia; ergo materia non est essentialiter potentia. Resp. Prius est esse, quàm posse in omnibus, negatur; in aliquibus, conceditur: nam in quibusdam ipsum esse nihil aliud est, quàm posse; & hujusmodi sunt omnes potentia, & relativa transcendentalia, quibus idem est esse in ordine ad se, & ad aliud; atque adeò implicat unum esse prius alio.

Ob.

Ob. 4. Potentia activa est aliquid distinctum à formâ substantiali; ergo etiam potentia passiva seu receptiva erit distincta à materia. Conseq. deducitur ex paritate rationis. Antec. probatur: quia substantia non est activa per seipsam, sed per accidentia superaddita; sic lapis per gravitatem est potens descendere, & non per ipsam formam lapidis, ignis est calefactus per calorem, & non per ipsam suam formam &c. & si gravitas tolleretur à lapide, & calor ab igne; nec illa posset descendere, neque hic calefacere, ergo potentia activa est superaddita substantiæ. Ad hoc Argumentum Resp. 1. retorquendo: Potentia formæ ad informandam materiam non est quid superadditum ipsi formæ; ergo potentia materiæ ad recipiendas formas non est quid superadditum ipsi materiæ. Item potentia formæ ad producendas in se suas passionem, non est quid superadditum formæ; ergo potentia materiæ ad recipiendas in se formas non est quid superadditum materiæ. Resp. 2. Disting. antec. Potentia activa proxima est superaddita materiæ, concedo: remota, nego: & sub eadem distinctione negatur consequentia. Quòd autem potentia activa remota, sive radicalis non sit superaddita formæ, clarum est; nam esse potentiam remotam est exigere potentiam proximam: atquæ forma per se ipsam exigit potentiam proximam, v.g. ignis calorem, lapis gravitatē &c. ergo potentia remota non est distincta à formâ.

Sol.

Solvuntur Object. contra s. Assert.

13. Objic. 1. Id, quod est majus bonum, materia magis appetit; sed formæ nobiliores sunt majus bonum, quàm minus nobiles; ergo materia magis appetit formas nobiliores, quàm minus nobiles. Major videtur ex eo convinci; quia appetitus materiæ debet esse sanus, ac prudens, & non similis appetitui febricitantis, corruptum gustum habentis, ac propterea inter dulcia, & amara, salubria, ac noxia distinguere non valentis: sanus autem, ac prudens appetitus magis appetit majus, quàm minus bonum, ergo. Major probatur: Id, per quod materia perfectiùs consequitur suum finem, est illi majus bonum; sed materia per formas perfectiores perfectiùs consequitur suum finem; finis enim materiæ est facere compositum substantiale; hoc autem perfectius facit per formas nobiliores, quàm minus nobiles, ut per se patet; ergo &c. R. disting. Major. Illud, quod est majus bonum, & est magis ad finem materiæ, materia magis appetit, concedo; quod est in se quidem majus bonum, non tamen est magis ad finem materiæ, nego majorem; & similiter distinctâ minore, nego consequentiam. nam hoc ipso, quòd appetitus materiæ sanus sit, ac prudens, nec plus, nec minus debet appetere aliquid, quàm id faciat ad finem suum; cùm ergo formæ nobiliores non magis faciant ad finem materiæ, quàm minus nobiles, non debet illas magis, quàm has
appe.

appetere. Quòd autem materia non perfectiùs consequatur suum finem per formas nobiliores, inde patet, quia finis unicus materiæ est, facere cum formâ compositum substantiale; hoc autem non magis facit cum formâ nobiliore; etsi enim cum formâ perfectiore faciat perfectius compositum substantiale, non tamen facit magis compositum substantiale: nam esse compositum substantiale consistit in indivisibili; neque unum est magis tale, quàm alterum.

14. *Objic. 2.* Materia se habet ad nobiliorem formam, sicut anima ad maiorem felicitatem, sed anima magis appetit maiorem felicitatem; ergo materia magis appetit nobiliorem formam. *Confirm.* Materia se habet ad formam nobilissimam, sicut res graves ad centrum terræ: sed etiam si non omnes res graves possint simul esse in centro, tamen simul omnes, & quælibet pro se magis appetit esse in centro, quàm in alio loco; ergo etiam si non simul omnis materia possit naturaliter habere formam nobilissimam, tamen quælibet pro se magis appetet nobilissimam. Hanc objectionem in hæc omnino verba proponit quidam Doctus Recentior in *Acroamatis Philos. de Ente simplici, & Composito subst.* ad eamque responder, negando maiorem; & hanc assignando disparitatem inter animam, & materiam: quòd cum anima ipsa sit finis cui intrinsecus, adæquatus suæ felicitatis, hoc ipso felicitatem appetere possit sub omni ratione, sub quâ, & in quan-

quantum quomodocunque est bona animæ; & consequenter, si quæ fælicitas est melior animæ, possit eam magis appetere: At verò cùm materia non sit finis *cui* intrinsecus formæ, sed potius ipsa ordinetur ad alium finem *cui*, compositum videl. substantiale quaecunque, hinc eam non posse appetere formam, nisi prout hæc materiæ bona est ad finem eius. Negat deinde etiam, quòd anima rationabiliter possit appetere maiorem felicitatē, quàm quæ debetur meritis eius; & hinc infert, nec materiam posse appetere meliorem formam, quàm quæ ei debetur: cùm ergo illi determinatè, & secundum se sumptæ non debeatur potius forma nobilior, quàm maius nobilis, hinc materiam non posse illam præ hac appetere.

15. Ad Confir. respondet idem transmissa maiore, negando min. propterea, quòd gravia probabilius tantum appetant esse in tali loco, in quo non habeant sub se aliud corpus in specie levius, & si in tali loco sunt, etiam extra centrum terræ, jam acquiescant, nec ulterius deorsum nitantur: si ergo in hoc est paritas, etiam materia ita acquiescet in quâlibet formâ substantiali, ut non tendat ad nobilissimam præ aliâ ignobiliore habendam. Sed hæc, & plura huc pertinentia vi-

deri possunt in citatis acroamatis: nobis enim porro tendere non li-

cet.

Ad maiorem Dei Gloriam,

Waggin, Anton,

Disputatio philosophica de anima in genere cum additamento ex 8. lib.
physic

Augustae Vindelicorum 1679

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Aug 880 -1,5
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11233642-6